

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piata mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Honorariile se plătesc în avans.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECA DE ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nr. 1, Augereid & Emmerling
Nr. 1, Heinrich Schalek, A. O.
pellik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körút)
Prețurile inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
1-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

GAZETA apare în fiecare:
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.,
M-rii de Duminică 4 cor., pe s-
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr., pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-ții colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piata mare
târgul Inului Nr. 30. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 20
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un eșem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

(Număr de Duminică 43.)

Telefon: Nr. 226.

Nr. 229.—Anul LXXII.

Brașov, Vineri 23 Octombrie (5 Noembrie)

1909.

Conflictul pentru limba de catechizare nu s'a terminat, și după aplanarea crizei guvernul va lua măsuri de represiune față de hotărârea congresului din Sibiu, care a optat sub pedeapsă disciplinară pe cateheți, de a propune religia în altă limbă decât cea românească. Cel puțin așa vestește „*Budapesti Hirrap*“ intimul contelui Apponyi. Ziarul face chiar propuneri guvernului cum să se răzbune. Îl indeamnă, ca în școlile greco-catolice să dea preoților romano-catolici instrucțiunea religioasă a elevilor români, iar în școlile greco-orientale propunerea religiei să o facă învățătorii, supuși inspectorilor, nu preoții independenți. Unde nu se poate nici una nici alta din aceste măsuri, acolo fără doar și poate să închidă ministrul școala confesională și să înființeze școala de stat!! Bineînțeles rânduială acestor măsuri va veni după ce reținerea congruei și a tuturor subvențiilor dela stat nu ar avea nici un efect!

„*Budapesti Hirrap*“ intitulează articolul său îngâmfat și ațâțător: „*Atacuri naționaliste*“, și îl pune în fruntea ziarului. *Evident, că este scris, pentru a teroriza sinodul convocat la Blaj pe 23 Noembrie. Li-e teamă celor dela putere nu cumva sinodul gr. catolicilor să aducă hotărâri tot atât de energice ca și congresul gr. ortodoxilor.*

Suntem însă mult mai obișnuiți cu amenințările acestea ștregărești, decât să mai poată ele intimidă pe cineva. Nu suntem doar tocmai în stare de asediu, sub dictatură militară, ca oricare potentat a la Apponyi, să poată institui și destitui după plac, să poată lua funcții dela o tagmă întreagă și să le dea oricărui nepriceput, și pupază pe colac, să dărâme și să clădească școli parcă ar fi o jucărie „Anker“.

Dacă altceva nu-l va opri, îl vor opri — vai ce bagatel — buzunarele!

Brâne roșii.

Este un vechiu și plin de însemnătate morală obicei, ca la zile mari de aniversare să se împărțească de către cei puternici pe de-o parte milă pentru urgisiții de soarte, pe de altă parte distincțiuni și decorațiuni pentru vrednicii și aleșii neamurilor.

Acest obicei există și în biserică noastră românească. Archiereii noștri au căutat totdeauna să folosească rarile prilejuri pentruca prin împărțirea de distincțiuni între slujitorii altarului să întărească cultul vredniciei și al onestității în sânul bisericii celei vii a lui Dumnezeu. Astfel și din mărețul incident al centenarului Șaguna s'au dat mai multe distincțiuni. In archidieceza gr. or. transilvană — precum sunt informat — I. P. Sfințitul Archiereu a distins pe 10 preoți cu îndreptățirea de a purta *brâu roșu*. Dintre acești 10 preoți distinși, patru sunt din protopopiatul Branului, odinioară guvernate de I. P. S. Sa, iar astăzi administrat de d-l I. Hamzea, doi sunt din protopopiatul Făgărașului, iar restul de patru din celelalte protopopiate ale archidiecezei.

Este bătuț la ochi, că aproape jumătate din preoții distinși au trebuit să se găsească în patria de odinioară a actualului cap al bisericii, în provincia tânărului protopop Hamzea. Multă hărnicie și fericire — vor zice unii și alții — trebuie că se află în acest colțisor de țeară, mai multă decât pe tot rotogolul întinsei archidieceze!

Dintre documentele date de Escel. Sa referitoare la cele 10 brâne roșii, cunosc până acum numai unul, adresat părintelui Nicolae Aron din Galați de lângă Făgăraș și publicat în N-rul 39 a. c. al revistei „*Țara Oltului*“ sub titlul „*O distincțiune bine meritată*“. In acest document pe care l-am cetit cu multă satisfacțiune sufletească, înaltul prelat înșiră meritele

numitului preot, din care vedem, că distincțiunea a fost intradevăr *bine meritată*. Preotul N. Aron pe lângă ceea ce a servit cu demnitate la altarul Domnului timp de 25 ani, ceea ce nu este merit, căci așa *trebuie* să servească toți preoții români, — a funcționat în acelaș timp 25 ani ca și catehet la școlile din Făgăraș *fără plată*, a fost 25 ani președinte al reuniunii învățătoresți. a înființat în parohia sa fonduri bisericesti și filantropice, a ostenit mult pentru repararea bisericii și pictarea iconostasului, a scris o carte de religione pentru școlile populare, a scris o reușită monografie a comunei Galați și s-a distins prin zelul și activitatea ca predicator și membru al conferințelor preoțesti, — cu adevărat după cuvântul sfântului Apostol Pavel, *cuvântu-s'a acestui preot meritat de îndoită cinste să să învrednicească*. Distingerea lui cu brâu roșu, precum scrie „*Ț. O.*“ a umplut de bucurie inimile tuturor, cari de un pătrar de veac l-au cunoscut în activitatea sa pe terenul bisericesc, școlar, social și cultural, și l-au văzut și aprețiat totdeauna alături cu toți oamenii de bine, în toate acțiunile nobile românești din ținutul Făgărașului.

Nu știu, ce merite vor fi atribuite documentele archierești celor patru preoți din tractul nostru, distinși cu brâu roșu. Referitor la veneratul părinte Comanescu dela Codlea, observ, că distincția lui a fost primită cu satisfacție din partea tuturor, cari îi cunosc activitatea sa ca preot, ca scriitor și sprijinitor însuflețit al tuturor acțiunilor naționale, culturale și politice. Tot asemenea și părintele G. Babeș dela Sohodol este recunoscut ca unul dintre preoții noștri cei mai vrednici, inteligent, doritor de înaintare și publicist bine apreciat. Nimea însă nu-și poate da seamă, ce rost a avut acordarea brăului roșu celorlalți 2 preoți din tractul Branului, păr. S. dela Z. și E. dela M. In

asemănare cu păr. Aron dela Galați, nici unul din aceștia n'a fost nici președinte al vreunei reuniuni învățătoresți, n'a înființat nici fonduri bisericesti și filantropice, n'a scris nici cărți ori articoli literari sau de știință, nu s-au distins nici ca predicatori sau conferențieri și peste tot în viața publică nu li-se poate atribui nici o faptă, care *să-i învrednicească de îndoită cinste* în senzul cuvântului apostolesc. — Despre unul din acești doi preoți știu, că a refuzat de a propune studiul sfinteii religiunii la școala de repetiție, deși regulamentul școlar îl îndatorează la aceasta, și numai la intervenirea consistorului a primit catechizarea, despre celalalt că dimpreună cu protopopul are merit însemnat ca președinte al reprezentanței bisericesti la desființarea școlii centrale gr. or. române din Bran.

Distingerea lor, în loc de a fi primită cu satisfacție, a produs mirare, ba chiar resenz în cercul întreg și toată lumea o esplică în senzul, că ea a fost o răsplată pentru anumite merite câștigate cu ocaziunea alegerii de protopop și pentru anumite servicii politice de clică. Nici chiar pe terenul activității lor private ei nu pot fi luați de model pentru turma ce o păstoresc.

Când ne gândim, că în archidieceza gr. or. transilvană avem destui preoți binemerițiți pntru biserică și neam, cu cari mulți dintre cei ce primesc decorații nu se pot asemena, trebuie să credem, că capii bisericelor noastre sunt adesea înșelați cu vorba de consilierii lor la acordarea unora dintre brânele roșii. Ar fi bine ca pe viitor Veneratele Consistoare să fie mai precaute la astfel de ocaziuni. Altfel brânele roșii își pierd rostul și valoarea în ochii publicului, care știe să distingă foarte bine între merit și între nemerit.

Un drept credincios.

FOILETONUL >GAZ. TRANS.<

Țigarii.

Dorm câmpiile 'n lumină,
Peste pacea lor senină
Cade soarele 'n apus.
Un convolu s'arată 'n zare...
Crește 'ncet pe drumul mare,
Și cum vine tot mai tare
Pulbera se 'nalță 'n sus.

Vin țiganii... Fără veste
Pe la porți răsar neveste,
Satul se deșteaptă-acum —
Când prin vâl de praf subțire
Începură să se 'nșire
Cară mici cu coviltire
Scărtâind încet pe drum.

Trec flăcăi cu urși în lanțuri.
Câni deșteptați, prin șanțuri
Latră fără să-și asmuți,
Și orbiși s'aruncă cete —
Dar flăcăii largi în spete
Cu ochi mari, cu negre plete, —
Calcă mândrii și tăcuți.

Vine-apoi peștrița gloată
Cu gospodăria toată...
Căi slobози, fără frâu

Duc merindele 'n spinare
Și se țin pe lângă care.
Iar vâtavul stă călare
Cu harapnicul la brâu.

Sar copiii goi și strigă,
Cer la porți mămăligă
Babe frante la mijloc —
Și țigancele cu gura
Întetesc harababura
Când își calcă bătătura
Să-ți ghicească din ghioc.

Trei dășage p'o mărtoagă!
Iar colo, dintr'o dășagă
Atârnată de obiânc, —
Fără scâncet, cu șifală,
Iese negru la iveală
Numai cât o portocală
Un căpșor mirat de țânc...

Tinere țigânci, în soare
Scaldă chipurile rare
De femei din alte țări, —
Dela Sudul tainic unde
Soare arzător pătrunde
Viața brațelor rotunde
Cu podoaie de brățări.

Cum se duc pe drum a lene
Viu le tremură 'ntre gene
Focul gândului viclean.

Un flor păgân străbate
Trupurile 'n bronz turnate...
Despre partea asta frate
Eu ași vrea să fiu țigan!

Lume pe la porți se 'ndeasă, —
Chiar și doamna prenteasă
A svârțit gherghetu 'n pat
Și păzește 'n prag odaia.
Crește în uliți harmalaia
Când domoală trece laia
Cătră margine de sat...

Și s-au dus... Pe câmp, pe drumuri
Pale străvezii de fumuri
Se ridică 'n depărtări. —
Limpede-asfințit coboară, —
Crezi că 'n uriașă-i pară
Un oraș întreg, o țară
Arde dincolo de zări.

(„Ramuri“) Gh. Topârceanu

In lunca Sovejii.

De C. A. Giulescu.

Doză cumetre vorbeau peste zăplaz:
— Ai auzit?
— Nu, ce să aud?
— De-al Floarei Cîmpoerului.
— Care Floare a Cîmpoerului?
— Ei soro! Știi a Floarei Cîmpoeru-

lul de peste gărlă. Nu-ți aduci aminte, care a fost bânuit de spargerea bisericii din Urlați. Ala pe care l-au luat jandarmii dela horă, din curtea primarului, în ziua de Paști anul trecut...

— Ei, ei; ba-l știu acum. Ciupitu a'a de bubat, nepotu Mândrițoi. Dar ce-i cu ei?
— Aoleo, fă-ți cruce Marie! Zice că-l trăsni Dumnezeu sub salcia scorb-roasă din lunca. Știi lunca Sovejii din drumul morii. Se adăpostise acolo cu carul cu boi. Venea dela măcinat. Și Dumnezeu, pac! îl lovi să nu se mai scoale!...

— Taci leleo, nu mai spune!... Și carul cu boi?

— Și. Cu tot, cu tot. Praf și pulbere. Ei se făcu negru ca tăciunele, iar boii se umflară ca cimpoiul. Mânie cerească, nu alta!...

— Dar cine-ți spuse?
— Nea Radu Cazacu. Zice că venea pe urma lui, tot dela moară.

Când să s'apropie de salcie, o flacăra îi luă ochii; apoi o s'guduitură de-l aruncă peste loitrele carului. E cu obrazu jupuit, săracu! Și zăpăcit, zăpăcit, de crezi că dă în alte alea!...

— Și unde e nea Radu, leliță?

— La primarul, să-i spuie. Zice că așa scrie la carte.

— Hai și noi să-l vedem, lele Gher

Conferința ministerială, convocată pe ieri, a fost amânată pe azi, pentru că partidele nu au ajuns încă la acord, asupra cooperăției, cum zice Apponyi planului său, pe temeiul căruia partidele ar putea rămâne împreună, înlocuind *coalitia* de până acum. Deocamdată lipsește ori ce semn, că partidele maghiare s-ar putea năvăli unele cu altele, lângă osul de ros.

În Austria s'au pus germeii unei epoci de mari turburări, prin o lege numită *lex-Kolisko*, în virtutea căreia limba învățământului este exclusiv limba germană, în provinciile nemțești, cu toate că pe același teritoriu s'au sporit Slavii în număr neașteptat. Toate partidele boheme s-au întrunit, în Praga, la o mare adunare și au cerut prin depeșă Maj. Sale să nu sancționeze legea-Kolisko, numită și „legea de apărare națională”. Cu toate acestea, în ziua de Marți, Maj. Sa și-a dat sancțiunea. Partidele cehe s-au întrunit astăzi iarăși la o adunare, și au hotărât să lupte cu toate mijloacele pentru răsturnarea guvernului *Bienerth*, pricina tuturor relelor. Ne putem aștepta la grave tulburări, chiar și la vărsări de sânge.

Când Blériot a sburat la București.

București, 3 Nov. n.

Ziua de Duminecă va rămâne unică nu fiindcă a fost prima zi în care știința sborului omenească și-a manifestat atotputernicia deasupra solului românesc, ci fiindcă a fost prima zi în care Bucureștii, la tainic îndemn al curiozității omenești, asemenea unei uriașe căderi de apă, și-a deschis zăgazurile lăsându-și nesfârșitele lui valuri de oameni — valuri tumultuoase, ne mai văzute până atunci — să-și rostogolească setea lor de ceva nou, spre câmpul Hipodromului (locul pentru alergările de cai) unde avea să se sărbătorească pentru prima oară în țara noastră unul din cei mai îndrăzneți Prometei ai zilelor noastre.

Peste o sută de mii de oameni, de toate vârstele și din toate stratele societății din București și din toate unghiurile țării, parte pe jos, parte în trăsurile inundate cu sosească în această după amiază de toamnă întrecându-se care mai de care să sosească cel dintâi.

Am văzut bătrâni cari priveau aiuriți în jurul lor exclamând: „*Dumnezeule ce mari sunt Bucureștii!*... Și totuși Bucureștii nu-și trimisese decât a treia parte din cei cari îl însuflețesc și-l măresc din zi în zi!...”

La hipodrom e liniște. Oamenii de serviciu și câțiva jandarmi rurali înconjoară șopronul acoperit cu pânză. În care aeroplanul lui Blériot se odihnește parcă de oboseala sborului de încercare din ajun.

La un moment dat, dinspre orăș se aud răsunând trompete militare. Sosește armata. Te-ai crede în ziua de 10 Mai.

Trompetele se înmulțesc, armata se apropie.

Fizionomia hipodromului se schimbă ca prin farmec. În ținuta lor de campanie cu baionetele la pușcă, soldații par pregătiți pentru o manevră îndelungată.

Odată cu ei încep să sosească primii spectatori. Cei mai mulți sosesc pe jos acucurând cu ei pachete de ale mâncării. Mărginașii Bucureștilor s-au grăbit să fie cei dintâi.

Circulația devine aproape imposibilă. Trăsurile merg pe două rânduri. Sergenții și gendarmii pedestri abia pot păzi ordinea. Deși ascensiunile au fost anunțate pentru ora 3, câmpul hipodromului este aproape plin încă la ora 1. Pentru a nu-și pierde locurile, mulțimea nu circulă.

La tribune același lucru. Jandarmii rurali au făcut cerc în jurul șopronului în care se afla aeroplanul. Perdelile șopronului sunt date înături și motorul aeroplanului cu elicea lui roșatică apare gata parcă să-și ia sborul.

Sosește comitetul, d-l Jean Th. Ghica, căpitan Manu, Petre Durma, Bruculescu, d-l Ion Cămărășescu sosește în trăsură cu d-l Blondel, ministrul plenipotențiar al Franței. D-l Blériot cu d-na, cu principesa și principesa Bibescu sosesc într-un automobil pe care a fost arborat un steguleț albastru. În același timp sosește și d-l Alexandru Djuvara, ministrul industriei și comerțului.

Blériot își examinează cu atenție motorul și se încredințează că totul este pregătit pentru ascensiune.

Începe rolul fotografiilor. Zecile de obiective se îndreaptă pe rând spre Blériot și cei din jurul său. În jurul nostru se aude: țac, țac... adevărate atentate, ziua namiază mare...

Hipodromul e plin. Ai crede că nu mai încape un om mai mult. Un murmur de voci venite par-că de sub pământ, răsună înăbușit ca și cum ar pregăti ceva în taină.

Ziariștii fac cerc în jurul principelui Bibescu.

În poarta hipodromului se observă o mișcare neobișnuită. O trompetă de automobil anunță sosirea familiei regale. În primul se găsește A.A. LL. Regale principele Ferdinand și principesa Maria cu principesa Carol și mica principesă Elisabetha. În urma lor sosește M. S. Regina. Suveranii iau loc în loja regală.

Pe potoul semnalelor a fost arborat un steag galben — *va zbură*.

Din mulțime se aud strigăte de: *va zbură, va zbură*.

Ochii tuturor se îndreaptă spre șopronul înconjurat de jandarmi pedestri. Clipele încep să pară ore!... Nerăbdarea îi frământă pe toți deopotrivă. Murmurul vocilor a început să crească.

Cineva a strigat tare ca să poată fi auzit: *gata!*... Și strigătul a trecut din gură în gură până la peluză:

— *Gata, gata, gata!*...

Primul zbor.

Blériot s-a urcat pe aparat.

Pe stâlpul semnalelor a fost arborat steagul roșu — *zboară!*

Un mecanic învârtește elicea.

Se aude un huruit grăbit asemenea roților unui tren care trece peste un pod și cât ai clipi din ochi aparatul a pornit. După ce înaintează pe pământ vreo 50 metri, la un moment dat *aproape pe nesimțite roțile părăsesc pământul și pasărea își ia drumul în aer...* spre Bucureștii noi. Mai departe, tot mai departe, mai sus tot mai sus. Aripel aeroplanului devin din ce în ce mai mici. Iată-le acum aplecându-se ca și cum s-ar pregăti să se coboare. Nu încă! Blériot a cotit spre stânga și aeroplanul zboară de data asta spre tribunele cari izbucnesc în aplauze.

Pe deasupra capetelor ridicate, aeroplanul trece grandios ca o ființă din povești, orientându-se după pista hipodromului pe care o înconjoară de 4 ori.

Precisiunea zborului și a cotirilor te uimește. Ai zice că în aer, aparatul s-a transformat într-o ființă conștientă.

De câte ori trece prin fața lojei regale, Blériot își agită mâna în aer în semn de salut.

După 10 minute și 50 de secunde în care timp a fost parcurs 9 km. și 700 m. aviatorul își încetinează mersul și se coboară liniștit și ușor ca un fug în același punct de unde se înălțase.

A. S. Regală principesa Ferdinand, urmat de principesa Carol, coboară din loja regală și îndreptându-se spre aviatorul care zimbește, îl felicită strângându-i mâna cu căldură. Blériot este condus apoi în loje, unde M. S. Regina și A. S. Regală principesa Maria, îi ese înainte cu mâinile întinse.

Gestul Suveranei este sprijinit cu aplauze frenetice de către masa compactă de oameni, căreia Blériot îi mulțamește cu surâsul și cu căciula...

Al doilea zbor.

În al doilea zbor, care a durat 17 minute și 26 secunde, Blériot a parcurs 20 de km. Aparatul a fost îndreptat în aceeași direcție și a urmat aceeași cale. De data asta însă Blériot a efectuat mai multe evoluțiuni cu o precizie uimitoare. *Așa bunăoară se lăsa până aproape de pământ ca și cum ar fi voii să se coboare în fața tribunelor, însă aparatul își lua din nou zborul drept în sus.*

Al treilea zbor.

În al treilea zbor, cel mai bogat în evoluțiuni, Blériot ne-a dat într-adevăr măsura exactă a dibăcei cu care își conduce aparatul. După ce a efectuat câteva *opturi* pe de-așupra Hipodromului, Blériot și-a îndreptat aparatul spre Băneasa, depărtându-se mai mult ca de obicei.

Publicul care se afla în afară de Hipodrom, l-a întâmpinat cu aceleași ovații entusiaste.

Unii dintre entusiaști chiar și-au manifestat bucuria *aruncând pâlăriile în aer* — obiceiul românesc de baștină, pe care Blériot de sigur că nu l-a mai întâlnit pe aiurea.

În momentul celei de a treia coborări, manifestația ce se face aviatorului întrece toate așteptările. Publicul rupe corderoanele de soldați și dă navală pe pistă aclamând cu strigăte de „*Vive Blériot!*... *Vive la France!*...” pe primul om care îi procurase noua senzație a omului sburător.

Blériot se urcă din nou în loja regală unde primește felicitările Suveranilor.

De și pe stâlpul semnalelor, stegulețele anunțau sfârșitul experiențelor, publicul totuși nu se îndura să plece.

Aparatul este băgat din nou sub șopron și pânzele se lasă odată cu noaptea.

Ziua de 18 Octombrie v. 1909 fusese trăită cu intensitatea și fastul marilor evenimente... Blériot își săpase în inima celor de față icoana vecinică a celor, pe cari ni-i amintim cu drag și-i cinștim precum se cuvine...

Reuniunea femeilor române din Blaj.

Correspondență particulară.

Reuniunea femeilor române din Blaj și-a ținut a XXXVIII-a adunare generală în 31 Oct. a. c. În fața unui public numeros — dame, domnișoare și domni din toate clasele sociale — d-na prezidentă Cornelia Deac deschide adunarea generală printr-o vorbire, despre care se poate zice că a fost frumoasă — fără a avea cel mai mic scrupul, că ar fi numai o frază convențională, sau de măgulire. Având în vedere scopul reuniunii de a succurge la ajutorarea elevelor dela școala de fete din loc — roagă și îndeamnă pe toți cei de față și pe cei ce știu prețui scopul reuniunii, de a da mână de ajutor. Venite-le-i sunt neînsemnate, de aceea membrii reuniunii an de an aranjază o serie de serate, cari pe lângă aceea că oferă cel mai bun teren de cultivare reciprocă, în parte — o țintă de a doua mână oferă ocazie celor binevoitori de a contribui la ajutorarea elevelor sărace. Câte teme frumoase și de interes nu s-ar putea discuta aici și câte cunoștințe folositoare nu s-ar putea câștiga din tractarea astorfel de teme. Arată rolul femeii în familie, datorințele ei de mamă adevărată și misiunea ei în societate — toate acestea spuse nu numai într-un limbaj îngrijit și pe înțeles, ci și cu simțirea cea mai curată și însuflețită. — Vorbește despre modernismul de azi în creștere și educație, care — durere — nu merită numele de modernism, adevă de progres, ci mai curând s-ar putea timbra de regres. — Mamele de azi, cari pricep rostul educației, nu se mai mulțumesc cu mijloacele de creștere din trecut, ci ținând samă de cursul lumii se întrunesc în reuniuni, redactează reviste în cari să discute teme privitoare la educație.

Nu se face aceasta numai în țările apusului, ci dovadă avem despre asta și din partea femeilor române — a damelor din Iași, și a damelor din Bucovina. De ce nu s-ar putea uni sub o singură flămară, mâinate de același gând și damele din micul Blaj, dar istoricul Blaj?!

În mijlocul ovațiilor sincere — cari voiau să fie un echou al vorbirii frumoase, rostite din partea d-nei prezidente — se deschide adunarea.

Din raportul despre activitatea comitetului reuniunii, raport prezentat de secretarul Traian German, țin să amintesc următoarele:

Comitetul a ținut ședințele prevăzute în statute, în cari ședințe s-au discutat afacerile curente ale reuniunii. Pentru

ghină! N'am văzut om trăsnit de când sunt. Dumnezeu să-l ierte!...

— Uite, să arunc boabele astea la păsări și merg. Fi gata Mărie...

Plouase de curând. O ploaie cum nu s'a mai văzut, cu stropituri de grindină cât nuca de mare. O pânză de apă se așternea între cer și pământ. Norii turnau cu găleata, iar fulgerile își luau ochii. Tunetele se năpusteau din adâncimi lovind fără întrerupere. Părea, că cerul își varsă toată mânia de veacuri, și din clipă în clipă te aștepta să se răstoarne pământul.

Oamenii își făceau cruce. Vitele își căutau adăpost; iar copiii în genunchi, se rugau pe la icoane. Lumânările din noaptea învierii licăreau în negura odăilor; iar în curțile, de unde apa se scurgea în șuvoaie, steteau topoarele înfipte în pământ, plecate ca pentru rugăciune!...

Când cobora soarele spre creasta dealului, ploaia conțeni. Norii se risipiră gonind către răsărit, iar zările se deschideau limpezi către cornul caprii. Păraele alergau șgomotoase spre șesuri, iar păsările se fugăreau prin ramuri, sprintare, vioaie...

Pe drumul țarinei se vedeau înșiruite cărduri de bărbați și femei. Fluturau za-

velcile și cămășile nălbite în bătaia vântului. În capătul convoiului mergea popa, primarul și doi jandarmi. Se duceau să vadă pe cel trăznit în lunca Sovejii. Copiii, și mai mici și mai răsăriți, alergau cu picioarele goale prin apa murdară din șanțurile drumului. Alții se țineau strâns de șubele părinților.

Soarele se apropia de plopii înșiruiți pe culmea dealului, când intrau cu toții în lunca rouată. Ștuleții de porumb steteau aplecați de furtună, cu foile sdrențuite de piatră. Aerul venea proaspăt, răcoros, aducând din lunca miros de fân cosit. Un stol de vrăbii se certau într-un arțar stufos, iar pe de-așupra treceau grauri și mierle șuerând!...

Dar iată salcia scorburosă. Toți stau aplecați în jurul ei, făcându-și cruce și văicărindu-se. Un murmur de spaimă trecea prin sufletul tuturor.

Al Floarii Cimpoeului căzuse în urma carului cu o mână în jurul chimirului, cu alta sub cap. Căciula-i sărise de parte, peste șanțul șoselei. Fața i-se înegrișe, și pe buze avea picături de sânge.

Boli picasera din jug, frângând restul. Unul căzuse de-alungul drumului, iar celalalt se răsturnase peste oiștea carului. Un miros greu de carne arsă se răspândea împrejur...

Toți pornisera a vorbi într'un târziu, spunând care ce știa din viața răposatului. Unul una, altul alta, îndreptăteau lovitura cerului, învinuind trecutul celui dus.

Deodată răsună glasul popii, ca o dojană venită de sub pământ:

— Și să vă mai lepădați acum de Domnul, păcătoșilor!... Vedeți cum lovește cerul, pe cel ce făruște greșit? Așa pățesc cei ce necinstesc lucrurile sfinte, și nu vin să se roage în casa Domnului. Căci uite: și acesta tot fiul lui Dumnezeu era! Dar dacă s'a lepădat de el, și l'a necinstit pe el, a trimes pe diavolul și l'a lovit... Din țărăni s'a născut și țărăni se va face!...

Așa e prea sfinte, grăiră cu toții într'un glas. Așa e!

Primarul dete poruncă să ridice sacii și să-i ducă la primărie, pe când unul din jandarmi desfăcea chimirul celui mort...

Care nu fu mirarea tuturor însă, când scormonindu-l găsiră ascunse înăuntru mai multe monede de aur și o icoană de argint cu răstignirea Mântuitorului...

Acestea erau părălulele din salba atârnată la icoana Prea Sfinte, și pe care o furase al Floarii Cimpoeului din biserică din Urlați.

La vederea acestora glasul popii răsună iar:

— Vedeți? Carul, boii, chimirul, și tot ce are pe el, au fost cumpărate cu bani furați din casa Domnului, și Domnul nu l'a iertat pe el. Pentru faptă și răsplată. Nu merită să rugăm cerul pentru iertarea păcatilor; căci Domnul nu primește mila celor ce se roagă pentru un nemernic lovit de mâna lui. Să plecăm din acest loc blestemat!...

Răsărea luna deasupra codrilor când au pornit în tăcere către sat. Fiecare își depăna singur gândurile. Câte un copil de mai rupea liniștea cu întrebarea:

— A ba, mucă, da de ce era așa negru și buzat?

— Dumnezeu îl făcuse așa urât, mamă!...

Stelele se aprindeau una câte una în adâncul nepătruns, iar un vânt rece, se stărnise din spre dealul viilor...

Colo, sub salcia scorburosă din lunca Sovejii dormea de veți al Floarii Cimpoeului, cu ochii sticloși când spre cer, de unde îl fulgerase lovitura!... Părea că-și face cea din urmă rugăciune, cerând iertare!...

augmentarea stării materiale a reuniunii s-a dat în 18 Iulie a. c. o petrecere cu un succes moral și material deplin multămitor. S-au făcut pașii necesari la forurile competente pentru a obține concesiune pentru aranjarea unei tombole.

În administrarea reuniunii sunt fundațiunile: »Ana Vlăssă» cu un capital de 613'67 cor., »Leontina F. Negruțiu» cu 965'87 cor. și fundațiunea »Maria Hossu n. Sebenic» cu 201'56 coroane. Suma totală 1781'10 cor.

Din fundațiunea »Ana Vlăssă» s-au dat premii elevilor dela școala civilă în preț de 20 cor., iar din celelalte două fundațiuni 54 cor. pentru procurarea de cărți și lucru de mână. Tot spre acest scop Reuniunea a dat din al său 196 cor. (Țin să amintesc, că afară de sumele amintite în raportul secretarului i. reuniunea a votat încă în toamna anului trecut din budgetul anului curent un stipendiu de 400 cor. unei d-șoare profesoare dela școala civ. din Blaj, iar pentru băieții săraci 60 cor. — așa că ajutoarele votate de reuniune fac aproape 700 cor.

D-na cassieră Livia Domșa prezintă un raport despre administrarea fundațiilor, despre cari amintisem mai sus.

Cu ocaziunea adunării generale s-au înscris de noui membri: d-na Cornelia Vancea membră fundatoare cu 100 cor. d-nele Val-ria Domșa, Miți Gajia, Maria Suciu și d-șoarele Silvia Nestor, și Turica Negruțiu membre pe viață cu câte 40 cor. D-na Eva Moldov-n membră ord. d-nii Ștefan Pop prof., Nicolae F. Negruțiu prof. și Iosif Iustin Hossu membri ajutători cu câte 4 cor.

Numărul membrilor reuniunii însă luând în socotină scopul frumos ce îl are reuniunea, dar mai ales, că e vorba de Blaj, care cu tot trecutul său îți reaminteste numai clipe de mărire și însuflețire, numărul membrilor, zic, totuși e mic. Adunarea de acum însă promite o însuflețire mai caldă și un interes mai devotat din partea publicului din Blaj. Iar dacă reuniunea a fost în stare să arate până acum așa rezultate frumoase — nu mă îndoiesc nici decât că doar în viitor n-or arăta și mai mult, când publicul din Blaj a dat semne de un interes așa de binevoitor.

Sedinta s-a terminat la oarele 4 și jum. a. a. — N.

STIRILE ZILEI.

— 22 Octomvrie v.

Din Seghedin. În ziua de 2 Noiembrie nou d-l Silvestru Moldovan, împlinindu-și pedeapsa de 4 luni, a fost dat iarăș libertății. Până când?

Redactorul nostru, d-l Victor Brănișca a intrat în 1 Noiembrie începându-și pedepsele de 3 și 6 luni.

Alcoolismul în România, a scăzut considerabil, în urm. legilor celor nouă. Consumația de spirituoase a fost anul trecut cu 7 milioane litre mai puțină decât anul precedent!

Muzeele Bucureștilor s-au înmulțit cu două, și amândouă sunt întemeiate de particulari. D-l Simu a aranjat pe bulevardul Colței un muzeu de artă veche. Zidul este clădit de-așemenea în vechi stil grecesc de monumente. D-l Kalinderu a făcut un muzeu din colecțiile de pictură și sculptură ce erau în proprietatea sa — opere de mare valoare, cele mai multe din străinătate.

O îmbunătățire a mașinilor de secerat. Se știe că mașinele de secerat nu pot tăia firele căzute din pricina p'oilor, vânturilor sau și a slăbiciunii paiului. Seceratul acestor ogoare polignite e foarte a-nevoios și pentru secerători. Noua Rousse, secretarul general al comițului agricol din Lille, a născocit un mecanism foarte simplu, care se poate pune la ori-ce mașină de secerat și ridică firele căzute, lucrând ca un pieptene. Mecanismul se alcătuește din trei degete de fier. Economia, față de culesul cu mâna, e de 40 — 60 la sută. O mașină poate lesne seceră 2—4 hectare pe zi, fie ori cât de culcată holde. E de folos acest mecanism chiar când holdele nu sunt culcate de tot, ci numai plecate într-o parte. Se poate întrebuița cu folos, și pentru cosit iarba călcată și încălțată sau alte plante de nutreț.

Răsplătire frumoasă. Preotul slovac evanghelic din Autalfalva, Ciaplovici, a fost osândit din partea forurilor sa'e bisericești la pierderea patrafirului și la platirea chetuelilor de proces, în sumă de 2893 cor.! Credincioșii însă nu și-au lăsat preotul în mizerie. Au înființat o bancă în

sat cu 100.000 cor. capita!, și pe Ciaplovici l-au ales director.

Cunună celor înecați. O societate din Budapesta, începând cu anul acesta, va pune în ziua morților totdeauna o cunună pe valurile Dunării, în amintirea celor ce s-au aruncat în valuri. Pe betele stă scris: »n-o prindeți lăsați-o să meargă.«

Cercul Stutzbart. de mai mult de o săptămână oferă publicului spectacolul celor mai încordate lupte de șampioni. Lumea cu adevărat înundă cercul, și nu e mirare, căci maestrul cari au fost aplaudați de capitalele apusului, se arată acum înaintea publicului brașovean. Luptele de aseară au fost cu deosebire interesante, aproape înspăimântătoare. Peyrouse, taurul din Valenția, care numai se joacă cu ceilalți șampioni, adesea barbar, aruncându-i în rândurile publicului, aseară și-a găsit un vrednic adversar, în americanul aprins, Gotsch. Este ceva ne mai văzut, cum americanul de jumătate pe spate cu adversarul deasupra lui, abia proptit în vârful degetelor, se riuică de-odată în ședere. Frumoasă a fost aseară și lupta ușurelului și sprintenului Sturm cu Hansen. Cel dintâi, tot mușchi, a învins în 16 minute, arătând extraordinar de istețe apucături. Anghelescu de 18 ani a pus la pământ pe Károlyi, de-așemenea foarte isteț.

Gotsch și Peyrouse vor continua mâne, Vineri, lupta ce ru s-a decis în 30 minute.

Primul preot-femeie în Ungaria. Din Cluj se anuntă că Sămbătă a predicat în sala festivă a seminarului de acolo primul preot-femeie reformat. Talentat sacerdotă se numește Vargha Lulia, născută Szász. Acum cutureără Ardealul și în t t locul produce adâncă impresie cu predicile-i bine compuse.

Explozie într-o mină din munții apuseni. Într-o mină de aur din lara s-a întâmplat o mare nenorocire în urma unei explozii de dinamită. La intrare chiar, știoniaria Maria s-a surpat și dărâmurile au îngropat pe sease muncitori. Mizerul Gherasim a murit în cele mai îngrozitoare chinuri, strivit de dărâmurile stâncilor. Ceilalți runcitori au scăpat cu răni diferite. Direcțiunea minelor a deschis o anchetă contra supraveghetorului Ioan Drăgan.

Invitare la petrecerea poporală împreună cu joc, ce o va aranja »Corul bisericei sf. Treimi de pe Tocile» din Brașov Sămbătă, în 31 Octomvrie v. (13 Noiembrie n.) 1909, în sala de concerte (»Redoută«). Începutul la 7½ oare seara. Intrarea: de persoană 1 cor. 60 bani, balcon (loc numerotat) 2 cor. 40 bani, pentru studenți 1 cor. Venitul curat este destinat pentru fondul corului și susținerea lui. Dirigent: d-nul G. Merchessen, cantor. Bilete se pot căpăta la d-nul D. Popp, zaraț și seara la cassă. NB. Suprasolviri și oferte generoase se primesc cu mulțămită și se vor publica.

Program: 1. Corul: »Sfânt e Domnul Savaot«, cor mixt de T. Popoviciu. 2. Corul: »Hora Dorobanților«, cor mixt de N. Popoviciu. 3. Muzică: »Marș românesc«. 4. După actul I Muzică: »O noapte întreagă«. 5. După actul II Muzică: »Luna Vals«. 6. După actul III Muzică: »Doină națională«. 7. După actul IV Muzică: »Potpourri național«. Se va juca »Sămbăta Morților«, dramă din popor în 5 acte. Localisată după Baupach de Teodor Păcățianu.

Dela magistratul orașului Brașov primim următoarea publicațiune: Următoarele persoane, obligate de se prezenta la miliție fiind născute în anul 1873, anume: George Frigător, Nicolae Salveț, Nicolae Ștefan, Nicolae Colesia, Josef Deak, și George Mitoc, cari până acum au absentat nesocuzați dela recrutare, sunt provocați în senzul § 80 punctul 6 a prescripțiunilor pentru apărarea țării, partea I, ca în luna Noiembrie 1909 să se prezente la despărțământul militar al magistratului orașeneș; înaceasta să o facă cu atât mai mult, cu cât e foarte probabil să capete amnestie pentru absentarea lor de până acum.

Sfântire de biserică. Curatortaul bisericesc din parochia gr.-cat. Lăscud pe aceasta cale face cunoscut tuturor aceloră, cari ar vci să participe la actul sfântirii s. biserici nouă de piatră, că aceea se va îndeplini în 7 Noiembrie n. a. c. prin M. On. Domn protopop Alexandru Papiu, ca delegatul Excelenței Sale d-nului metropolit gr.-cat., după care va urma masă comună în școala conf.

Actului sfântirei îi va premerge ținerea de s. misiuni poporale în zilele de 4, 5 și 6 Noiembrie st. n. a. c. prin și sub conducerea Prea On. Domn Ștefan Roșian prof. de s. teologie în Blaj, la cari bucuroși să văd toți cei dornici de hrană sufletească. Curatoratul bis gr.-cat.

Clubul român din Viena, și-a mutat localul în III. 4. Hegergasse 13.

Convocare. Adunarea de toamnă a despărțământului Bis—Diciosântmărtin a-părținător reuniunii învățătorilor greco-catolici din archidieceză prin aceasta o convocăm pe Sămbătă în 13 Noiembrie st. n. a. c. în casa parochială din Jidveiu, la care cu toată onoarea invităm pe membrii fundatori, ordinari și ajutători, pe on. domni preoți ca directori școlari, precum și pe toți binevoitorii școlii poporale. În program este luat între obicuințele agende: Prelegere practică (cetită). Chestiunea înființării orfelinatului.

NB. Toți participanții sunt onorifice rugați a dona respective a colecta ceva opuri pentru augumentarea bibliotecii După adunare urmează masă comună. Sâncel la 27 Octomvrie 1909. Teodor Panazan, m. p. inv. dir. prezidentul desp. Demetriu Iazar Todoran, m. p. inv. secretarul desp.

O vulpe ca argintar. Niște vânători din Rankweil (Germania) s'au apucat să șape în pământ, ca să prindă o vulpe vie în vizuina sa. Când colo ce să vezi? Într-una din borțile vizuinei au găsit vânătorii o mulțime de acareturi și vase bisericesti de aur și argint precum: potire talgere, și altele, cari fură furate în noaptea din 21 spre 22 August 1721 în comuna din apropiere St Gerlod și cari, se vede că au fost ascunse în vizuina vulpii, de unde au ieșit la iveală acum, după 188 de ani.

Un copac de 2500 de ani. Pe insula Cos de pe lângă termul din Asia mică se află un platan (copac) sub care să fi petrecut cu ucenicii săi Hipocrate, întemeietorul medicinei la popoarele cele vechi. Trunchiul acestui copac e așa de gros, că 10 oameni cu brațele întinse deabia îl pot cuprinde. El înflorește în fiecare primăvară. Crengile cele mai mari au trebuit însă proptite căci altcum se rupeau.

Un cioban hătru. Un domn din America, care călătorea prin Anglia, zări într'un loc un cioban, care avea cu sine un câne prea frumos. Americanul îi întrebă pe cioban ori de de nu i-ar vinde cănele. Ciobanul îi întrebă ori de vrea să ieie cănele cu sine la America. Răspunzându-i Americanul că da, ciobanul i-a spus că nu-l poate vinde cu nici un preț; fiindcă nu vrea să se despărtească de credinciosul său câne. Pe când vorbeau ei așa, iată că vine un Englez care și el vru să cumpere pe loc cănele cel frumumos. Ciobanul îi vându Englezului cănele fără multă vorb și acesta se duse cu cănele cumpărat în treaba sa. Americanul holbă niște ochi mari, și-l întrebă pe cioban, de ce n-a vrut să vândă lui cănele după ce i-a dat un preț mai bun. Ciobanul hătru răsse mult și-i spuse: »Cănele meu iubit se va întoarce după puțină vreme iar la mine, peacăn din America nu s-ar mai fi întors nici odată«.

Mașină tipografică urlașe. Cea mai mare mașină tipografică rotativă din lume a fost construită la Paris pentru un ziar din Buenos-Aires (Argentina) Ea se compune din două mașini cari lu reză independent și dintre cari fie care este în stare să tipărească un ziar de 64 pagini. Intreaga mașină are o lungime de 40 metri, o lățime de 3 și înălțime de 5 metri. Pe oră fiecare mașină tipărește 15 00 exemplare de câte 64 pagini și în acelaș timp 10 000 exemplare de câte 8 pagini și 200.000 de câte 4 pagini.

»Căldarul Poporului Român» pe 1910 apărut în Budapesta. Dela început trebuie să constatăm, că lucrarea aceasta se prezintă de astă dată cu deosebire îngrijită atât în ce privește efectuarea tehnică, cât și cuprinsul ei variat și ilustrat cu numeroase chipuri. Recomandăm tuturor Românilor aceasta carte, care fiind atât de ieftină (40 fileri, porto 10 fil.) poate și merita să fie cetită de fiecare Român. Prețul unui exemplar 40 fileri, porto 10 fil. Comercianții și cei cari se ocupă cu vânzarea căldarului primesc 25% rabat. Comandele să se facă la adresa: »Poporul Român« István ut 11 Budapest.

ULTIME ȘTIRI.

București, 4 Nov. D. Profesor u- niversitar T. Maiorescu dela facultatea de litere din capitală și-a înaintat dimisia din această funcție d-lui ministru al instrucției publice, care i-a primit-o.

Paris, 4 Nov. Din izvor sigur se anunță că Pichon, ministrul de externe al Franței s-a înțeles cu Isvol-ski, colegul său rus, ca Franța să meargă mână în mână cu Rusia în ce privește politica din Balcani.

Londra, 4 Nov. La concursul de aviațiune, Fahrman a obținut un premiu de 72 000 de franci, Paulhan 28.400 și Rougier 32 800 franci.

Laibach, 4 Nov. Mare senzație a produs o carte publicată de episcopul sloven Jedlic pentru uzul preoților sloveni și a credincioșilor bisericii slovene. E cartea cea mai obscenă din câte s-au publicat până acum. Ea conține instrucțiuni pentru mire și mireasă. Poliția a confiscat cartea, însă cu toate acestea totuși s-au vândut câteva mii de exemplare.

Paris, 4 Nov. Direcția partidului social-democrat a exprimat cu o majoritate de 8 voturi un vot de blam guvernului Briand pentru că a trădat pe șefii social-democrației.

Londra, 4 Noemvrie. »Morning Leader« află din Madrid, că circula zvonul că s'a pregătit o lovitură de stat. Era vorba, ca Mercuri să se întrunească număroși generali, cari vor decide răsturnarea guvernului, introducerea unei dictaturi militare și proclamarea absolutismului.

Paris, 4 Nov. Balonul »Espagna« condus de capitanul Peraud s'a urcat la ora 9 și trei sferturi azi dimineață și a parcurs în 6 oare 250 de kilometri.

Colonia, 4 Nov. Eri s'au înălțat trei baloane dirijabile: Maiorul Gross, Parsewall și Zeppelin III. Ele au plecat peste Elveția.

Frankfurt, 4 Nov. Dr. Ehrlich și cu un doctor japonez au descoperit leacul în contra sifilisului. Ei au reușit să vindece ulcerile sifilitice la mai mulți bolnavi.

Roma, 4 Nov. Ministrul de ex- terne al Serbiei, d. Milovanovici a sosit aci și a fost primit de cătră D. Tittoni.

Bibliografie.

În Biblioteca poporală a Asociațiunii a apărut Nr. 35, un volumaș de 162 pagini: »Din putere proprie« exemple de gândire nobilă, de putere de muncă și ajutorare proprie, pentru tinerime și popor trad. din limba germană de N. Petra Petrescu. Prețul cărțiței 40 fil.

Cetitorii noștri cunosc bine cuprinsul volumului, din care autorul a binevoit a ne pune la îndemână multe părți spre publicare, și se vor grăbi desigur să aibă acum adunată împreună lectura lor cea mai plăcută, cumpărând volumul.

În tipografia Husvét și Hoffer din Lugos a apărut »Di literatură poporană« Vol. I. poezii poporane de Delapecca a 50 bani.

În tipografia »Poporul Român« din Budapesta a apărut »Căldarul Poporului român« a 40 fileri.

În tipografia Heinrich Meltzer din Sibiu a apărut »Căldarul Poporului« preț 40 fileri.

— »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu Brănișca. Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

**„De veți tăcea voi,
vor grăi pietrele!“...**

— Pentru noua biserică din Cluj. —

Biserica, mama bună a sufletelor credincioase, din vremi depărtate, de când numai se poate vorbi despre legea lui Christos, a fost călăuză înțeleaptă a tuturor neamurilor, dar în deosebi pe noi, singură biserică creștină ne-a mântuit din pierzarea sigură, căci până când, îngropați în vitregia sortii, în valurile de popoare pribegitoare, în ascunzătorile văilor afunzi, la împrejuririle codrilor înfrățiți cu suferințele noastre seculare, singură credința noastră neclintită, singură biserică iubitoare — uitați de lumea întreagă — ne-a arătat calea mântuirii și făclia luminării neamului nostru, căci biserică ne-a fost învățătorul scrisului și al cetitului în cursul atâtor veacuri de mășteră înfățișare.

O știm cu toții.

Mamă bună, ocrotitoare și învățătoare ne-a fost biserică în vremile bătrâne; izvor nesecat de bunătate, dragoste și alipire frățească e biserică în ziua de azi. Și ca Români, biserică ne este comora, care păstrează prin sfințenia sa timbrul și tradiția datinelor străbune și îndemnul prețioaselor noastre aspirațiuni în nădăjduirea unui viitor mai bun. — Biserica este palatul nobilității sufletelor împietrite și deșarte, e icoana zugrăvită în colorile posomorâte ale valetelor noastre desfășurate și a bucuriilor rari, de cari tot credința ne-a învățat și prin ele ne-a înbărbătat în lupta răsvăritii păgâne de neamuri neînțelese și necăpătuite.

De aceea, fericit gând a fost acela, care în neuitata conferință dela 6—8 Sept. a. c., a îndemnat pe Capii bisericii unite, în vârtejul marilor probleme de grea cum-pănire, a da ascultare și stăruitoare rugări a fruntașilor parohiei din Cluj, spre a se adresa un circular întreg clerului arhidiecezan, care prin glasul împunător al preoțimei noastre să îndemne pe toți fi de sub părinteasca lor conducere, la contribuiri binevoitoare, ca prin aceasta să se înlesnească săvârșirea măreței opere, care ar trebui să fie fala tuturor Românilor, fără deosebire, ridicarea unei biserici frumoase și impunătoare, precum cerințele vremii și împrejurările din Cluj o pretind.

Trebuie să facem aici amintirea faptului, că până acum Arhiepiscopul nostru, conform îndatării vechi, luau parte la conferințele Capilor bisericești catolici, unde împreună discutau chestiile politice, cari atingeau autoritatea bisericească, ori tălau adânc în interiorul vieții bisericești, ori în alte chestii cari interesau biserică. Acum însă s'a rupt cu tradițiile, fără nici un înțeles, ale trecutului și spre bucuria noastră, Arhiepiscopul nostru, după cum vedem și din conferința din urmă, au hotărât a se sfătui între sine despre chestiile cari și așa privesc numai poporul nostru. Un fapt îmbucurător acesta, din care se vede limpede grija și părinteasca conducere asupra turmei cuvântătoare, pe care o au sub ocrotire, căci numai așa vor putea privi în față relele, cari stau să ne împresoare sub povara răsvăritii și vor putea afla leacul vindecării aceluia.

Potrivită întocmire ar fi fost, dacă acest circular, nu s'ar fi restrâns numai la clerul arhidiecezan, ci s'ar fi adresat către întreaga biserică unită românească. Nădăjduim însă, că în scurtă vreme și ceilalți vlădici români vor adresa un asemenea circular clerului lor.

Și e timpul suprem, căci după cum se spune în circular: »biserică gr. cat. din Cluj, edificată din dărnicia Episcopului de binecuvântată amintire Ioan cândva Bobb, pe când numărul credincioșilor gr. cat. din acea parohie era abia de 80, astăzi este atât de modestă și neincăpătoare, încât necesitatea de a se edifica o nouă biserică corespunzătoare numărului de acum al credincioșilor noștri din Cluj, care din mila lui Dumnezeu se apropie de 6000, — se simte în măsură tot mai apătoare».

Contribuiri binevoitoare de zeci de ani s'au făcut într-una, neuitată va rămânea în vecei fapta vrednică de cea mai mare laudă, a nemuritorului bărbat și ctitor al acelei biserici Ștefan cav. de Havași, care întreaga sa avere, foarte frumoasă, a destinat-o înălțării unui măreț altar, în acest pompos și modern oraș, unde în feul de până acuma și între atari împrejurări ispititoare este peste puțin să nu se știrbească numărul atât de mare al credincioșilor, neputând fi cu toții împărțășiți de binecuvântările și darurile sfinței noastre credințe.

E lămurit peste ori ce discuție, că în Cluj pe lângă banii de cari dispunem

până acuma, nici vorbă nu poate fi de ridicarea unei nouă biserici, căci cu toate că aici nu este vre-un scaun episcopesc, ținând socoteală de cultura popoarelor conlocuitoare, ținând socoteală de orașul cu clădirile lui măiestrite și elegante, având în vedere numărul atât de frumos al credincioșilor, precum și al studenției universitare numeroase, despre care nici nu poate fi vorba să mai ia parte la slujba dumnezeiască, căci pentru ceilalți credincioși e prea mică biserică, — avem sfânta dătorință să punem groșita la groșita și să ridicăm în o vreme cât se poate mai scurtă, o biserică mărețată, un templu mândru și înălțător, care să nu fie numai falu și mândria credincioșilor din Cluj, ci a tuturor Românilor de pretutindeni.

Afară de aceea, trebuie să se dea cea mai mare silință, ca și forma bisericii, stilul în care se va zidi să fie de așa, încât să vorbească streinului neștiutor, că asta este o biserică românească, iar vremile târzii să admire tăria credinței înaintașilor, și să rămâie un monument istoric pentru toate veacurile. Să ridicăm o biserică, care singură să mărturisească adevărul, de care au fost conduși în faptele lor, aceia, cari și-au pus obolul și și-au dat conlucrarea la o faptă atât de creștină și atât de românească. Iar când nu vom mai fi noi, stilul bisericii să glăsuiească lauda iubirii de neam și de biserică, căci: „de veți tăcea voi, vor grăi pietrele!“... (sf. scriptură.)

Dovadă netăgăduită de dragoste nemărginită față de neam și lege ne-au arătat frații gr. or., când din contribuiri binevoitoare și colecte de peste un veac de om, au ridicat acea frumoasă și monumentală biserică din Sibiu, care nu este numai lauda și mândria lor, ci a întreg neamului românesc. Firește, pentru așa ceva avem lipsă de inimi nobile, conduse de o dragoste netăgăduită față de biserică și neam și mai pre sus de toate, cari să și jertfească din agoniseala și averea lor. — Căci știut este: că faptele, iar nu vorbele grăiesc!

Onorați preoți români! Răspândiți acel circular, izvorât din marea bunătate a Arhiepiscopului nostru! Dați-i, vă rog, însemnătatea de care ar trebui să se bucure un lucru atât de mare. Din obolul săracului s'au făcut minuni, iar nu din averea bogatului. Lucrați neîncetat pentru ridicarea unei falnice și monumentale biserici române în Cluj, de unde să se rostesească lauda Părintelui ceresc și nemărginita bunătate a Aceluia, care a ocrotit, ocrotește și va ocroti nenorocosul, dar credinciosul popor român!

Iară la âst loc ne ținem de dătorință, a ne ridica glasul nostru slab, către întreaga inteligență noastră românească de pretutindeni:

Gândiri mărețe, credință tare și dragoste fără de păreche față de tot ce este românesc, a arătat hotărârea fruntașilor parochieni din Cluj, când au dat expresie rugărilor lor către Capii bisericii unite, întruniți în conferința dela 6—8 Sept. a. c., spre a se adresa un circular către întreg clerul unit și a se ruga pentru a îndemna poporul credincios la contribuiri binevoitoare, spre a înlesni oareșicum clădirea unei frumoase și mărețe biserici în Cluj. O faptă astă, ca și care mai ideală nu se poate închipui. Din partea noastră nu putem îndeajuns îndemna inteligența română de ori și unde spre a jertfi după puteri pentru acest nobil scop, căci știut este, că nu oamenilor, ci lui Dumnezeu se jertfește. Iar când găduim la avantajile, ce răsărând pe rând, pe neștiute, din o atare operă, vrednică de atenția lumii, atât cât privește biserică noastră, cât și întreg neamul românesc, am voi să avem un glas detunător, care și în cele mai liniștite afunziori să străbătă și să înmoaie inimile nededate cu jertfe de felul acesta, să înduplece voioțele și să recheme gândirile de pribegie la redăptare și conștiință de sine!...

Din parte-ne am fi cei mai fericiți, dacă aste vorbe nu ar suna în pustiu!... căci în năcaz se cunosc prietini! și prin foc se lămuirește aurul!».

Aurel Delascurta.

**Jurămintele Jidanilor și
rugăciunea „Kol Nidre“.**

— O alarmă în „N. Rom.“ —

Faptul, că Jidanii nesocotesc jurămintele făcute, încă nu ar fi nimic. Ceea ce e mai straniu, și pare cu totul de necredut, e că Jidanii caută să se pună la adăpostul oricărei obligații, față de jurămintele ce le vor face.

Și în adevăr, de sărbătoarea cea mai însemnată a lor, care este serbarea Reconclierii, pe jidovește *Iom Kipur*, cu postul cel mare, la care nu mănâncă nimic toată ziua, Jidanii se roagă ca toate jurămintele ce le vor presta din ziua aceea și până în anul următor, la aceeași dată, să nu aibă nici o valoare, să fie ca și cum nici nu ar fi fost. Aceasta e cunoscută rugăciune numită *Kol nidre* (toate jurămintele), după cuvintele dela început, și care se găsește trecut în Codicele *Sulham-Aruh I §. 619*, obligatoriu după cum știm, pentru Jidani, ca lege, oricând.

Acum în urmă, ziarul din Bucovina »*Bukoviner Volksblatt*«, a publicat un articol în această privință. Lămurind pe creștini. Imediat *Cahalul* a și pus pe un avocat jidan din Cernăuți să se plângă, cerând intervenția procurorului, pe motiv că cele scrise ar fi jignitoare pentru sentimentele lui religioase. Procurorul însă a refuzat să deschidă acțiunea ce i-se cerea. Atunci Jidanul s'a adresat la Curtea de apel din Lemberg, care a admis să se aducă pricina înaintea Curții cu jurați.

Acționată, în modul acesta, în justiție, direcția ziarului s'a adresat Facultății de teologie, greco-ortodoxe din Cernăuți, cerând părerea ei. La aceasta Facultatea teologică s'a grăbit să răspundă ziarului prin următoarea scrisoare, pe care o reproducem după ziarul din Berlin »*Staatsbürger Zeitung*«, dela 3 Septembrie 1909:

»La cererea d-voastră, cu data de 24 Iulie, ne permitem a vă comunica următoarele:

»În »Enciclopedia reală pentru teologie și biserică protestantă«, întemeiată de Herzog, și publicată de Hauck, ed. III. »vol. X, p. 650, se găsește textul original »întreg al rugăciunii *Kol nidre*, după *Mahsor* din Augsburg, 1536. De aceea credem a răspunde dorințelor d-voastre, trimițându-vă la pomenita citație. Rugăciunea *Kol nidre*, în cartea aceasta e însoțită de o traducere germană. Autorul acestei traduceri este profesorul dela Universitatea din Berlin *Hermann Leberecht Strack*, în »de ajuns de cunoscut ca *filosemit*«. Și iață traducerea lui:

»Toate făgăduințele, renunțările, explicațiile, numele și pronumele (cu care pot fi desemnate aceste făgăduințe) și jurămintele pe care le facem și le jurăm, și ne legăm, și împovărăm sufletul nostru, din această zi a Reconclierii, și până la cea următoare, care va veni spre binele nostru, pe toate le regretăm: ele să fie deslegate, iertate, desființate, nimicite și fără ființă, fără putere și fără valoare. Făgăduințele noastre să nu fie făgăduințe și jurămintele noastre să nu fie jurăminte».

»În traducere cuvintele puse în paranteze nu se găsesc în textul original, ci servesc numai pentru a explica unele cuvinte, care ar rămânea altfel neînțelese. Traducerea lui *Strack* corespunde exact cu textul original. Noi, subsemnații, am revăzut-o și garantăm exactitatea ei.

Cernăuți, 29 Iulie 1909.

Cu deosebită stimă

Dr. Vasile Tarnavski,

»Profesor universitar c. r. pentru studiul Bibliei și a limbilor orientale.

Dr. Octavian Ispescul,

»Docent particular pentru studiul Bibliei și al limbilor orientale«.

Reproducând, cu uimire, declarația Facultății teologice ortodoxe din Cernăuți, cu privire la rugăciunea *Kol nidre*, ziarul german din Berlin, o însoțește cu următoarele aprecieri:

»Documentul acesta e de o mare însemnătate, pentru că ne învederează cu toată claritatea, valoarea ce o pot avea jurămintele jidovești, și pentru că Jidanii tăgăduiesc, pur și simplu, concepțiile extrem de imorale, ale acestei rugăciuni. Ca și Talmudul, rugăciunea »*Kol nidre*« e o rușine a civilizației, e o înșelăciune criminală a popoarelor arice

»de către Jidani. Jidanul poate să jure fals înaintea justiției, credințele lui religioase i-o permit! El poate să prefacă adevărul în minciună, aruncând pe semenii lui în nenorocire — covingearea lui religioasă înăbușă conștiința morală, ce s'ar trezi eventual în sufletul său! În modul acesta, arianul începe cu totul în ghiarele lui, pentru că întotdeauna buruiana înădușe sămânțele, și hoțul e superior călătorului cinstit. Aceste concepții imorale ale iudaismului sunt — pentru a nu ne servi de expresii neparlamentare — atentate criminale la umanitate și cultură, ele sunt o primejdie serioasă pentru Stat și popor, care trebuie combătută cu mijloacele cele mai radicale, pentru că compromite regulile cele mai primitive de împreună-viețuire a popoarelor, și între dănele!».

Inmormântarea parohului

Alexe Verzea.

Octombrie 1909.

De am trăi în alte vremuri și nu în cele de azi — atât de grele și măștere pentru noi — poate că ași lăsa neaminită în amănunte viața repausatului paroh din Satulung, Alexe Verzea. Dar în vremurile de azi, când ne zbuciumăm în lupta spre înaintare neorientată, cu rândurile ostașilor de rând încurcate și în neregulă, căci — așa ne plângem zilnic — ne lipsesc conducătorii, oameni de caracter, — nu pot să nupun în vederea tuturor ca pildă vie — spre incurajare — viața și faptele preotului Alexe Verzea! Și mai ales în aceste zile, de generală serbare a marelui Șaguna, datori suntem a scoate la iveală și la vederea tuturor pe toți aceia — fie vii sau repauzați — cari au primit moștenirea lăsată de marile arhieru și în toată viața lor au fost conduși de principii conducătoare ale lui Șaguna: 1) Preoțime curată și cu durere față de neam. 2) biserică întărită în lăuntru și 3) biserică cinstită în afară, față de străini!

Aceste principii le-a primit preotul Alexe Verzea ca moștenire dela nemuritorul arhieru și de aceste principii s-a și condus în decursul întregii sale vieți! Ca să se vadă într-adevăr cât faptele sale au și fost isvorâte de acele principii, las să urmeze pe scurt momentele mai însemnate ale vieții sale!

S-a născut în 1835 Aprilie în 17. Clase primare le-a făcut în Săcelele-Satulung și S.-Sz.-György. Prima gimnazială în Brașov până în a V-a gimn. A fost între cei dintâi elevi, cu cari s'a inaugurat gimn. român! A V și VI gimn. la gimnaziul catolic din Sibiu, a VII și VIII la gimnaziul din Beiuș, unde a făcut și maturitatea cu *praeclarus*. În anul 1859 s'a înscris la teologia din Sibiu, constatătoare din 2 cursuri și la 1862 a ascultat un an la drepturi. A funcționat ca învățător în Satulung 11 ani — punând bază împreună cu colegii săi de atunci la conferințele învățătorilor din Săcele și la fundațiunea biblicotecei acestora. De preot s'a sfințit în 1873 și a funcționat 36 de ani, având 44 de ani de căsătorie. Douăzeci de ani a fost reprezentant ales din partea comunei — vreo 4 perioade — membru în consiliul județian.

Cât timp au fost permise conferințele naționale — totdeauna a fost ales ca delegat al Săcelelor. A fost asesor în scaunul protopopesc. În anul acesta era să fie întâlnirea celor 5 colegi — cu cari a făcut maturitatea în Beiuș, dar fiind grav bolnav, nu a putut lua parte! A decedat în 15/28 Sept. Inmormântarea a avut loc în 17/30 Sept. și a fost săvârșită de 16 preoți în frunte cu protopopii V. Voina, I. Dan și I. Hamzea: preoții Dr. V. Saftu, N. Soiu, I. Pascu sen., V. Popea, I. Maximilian, T. Frateș, I. Broșu, D. Manole, I. Pascu jun., Z. Popovici, A. Nistor, I. Nan și O. Sânzon.

Cununi au fost 2: una din partea comitetului parohial și una cu inscripția — ultimul rămas bun — vrednicului paroh — dela un străin!...

Familia în locul unei cununi a format o modestă fundațiune la masa studenților din Brașov — ce va purta numele defunctului lor soț și tată »Alexe Verzea« în sumă de cor. 50.

În schimb pomenilor — de cari se împărțesc mai mult bogății decât săracii — familia va face pentru săracii dela parohia Sf. Arhangheli din Satulung o fundațiune numită »Alexe Verzea.«

Cuvântări s-au ținut două, una din partea protopopului V. Voina și una din partea directorului școlar Aurel Popovici.

Ca să se vadă întru cât poate fi luat ca model pentru toți preoții, felul în care și-a cunoscut chemarea, servească din cuvântarea din urmă partea aceea, care descrie faptele și vrednicia meritului preot, descrise de un martor ocular, care a trăit în nemijlocita lui apropiere:

Adormitul în Domnul a fost unul din acea generație fericită, care trăit în epocile oamenilor noștri mari, ajutat de caracterul său integru, de mintea sa luminată, a știut aduna învățăminte pentru viață, pe cari cu o înțelegere rară le a aplicat pentru binele parohienilor săi.

Încă ca inv. fiind în această parohie, nobleța sufletului său l-a călăuzit de a intra în amicitie cu funcționarii de pe vremuri, pentru că astfel mai ușor să se dea posibilitatea de a putea sări în ajutorul iubiților săi.

Afabilitatea fără păreche l-a făcut, ca cei ce l-au cunoscut, să nu-l uite nici odată, din care cauză apoi — nici nu erau Dumineci, sărbători, cari să-l găsească singur.

Călăuzit de prosperarea parohiei, a lucrat fără preget la înființarea de fonduri, punându-se în frunte nu numai cu cuvântul, dar și cu punga — care exemplu mai târziu a stărnit o adevărată emulațiune între fiii parohiei.

O preocupare zilnică îi era grija de a-și vedea școala asigurată — nici dorința aceasta nu i-a rămas în parte nerealizată. În zilele dintâi ale acestei luni vizitându-l — pe lângă toată boala grea ce zilnic îl mistuia — mă întrebă: cum merg înscrierile? Îmbărbătează pe părinți să grăbească cu înscrierea copiilor, căci numai prin școală ne putem ridica la bunăstare.

Ce să mai zic ca membru în reprezentanța comunală — aci era deopotrivă iubit și stimat de conlocuitorii ungueri pentru curajul convingerilor sale.

Ca membru în diferite corporațiuni bisericești și politice era inițiat în toate afacerile — așa că parohienii în diferitele lor neajunsuri apelau la sfatul său înțelept, — de unde nu eșiau nemângăiați.

Iată jalnici ascultători, numai în fugă adunate câteva din multele însușiri, ce împodobeau pe mult iubitul nostru paroh — iată cauzele doliului nostru adânc.

pr. A. N.

Expoziția de copii din Orlat.

(Observări și propuneri.)

Nu sunt autorizat din partea nimănuia, de a raporta despre »succesul« sau »nesuccesul« expoziției de copii, ce s'a ținut în 27 Octomvrie st. n. a. c. din partea »Reuniunii române de agricultură din com. Sibiu«, în comuna Orlat, și dacă totuși, îmi văr nasul, unde nu-mi fierbe oala, după cum vor zice unii, e de vină naturelul meu neastâmpăr și slăbiciunea ce mă caracterizează, că știu critica.

Nefiind corespondentul oficios, voi atinge numai unele puncte, urmate de unele observări și propuneri, cari — amin-tesc dela început — fiind numai vederile mele, n'au să producă sânge rău nimănuia.

Oaspeții străini, prezenți la serviciul divin, să vor fi mirat de puținul popor ce se afla în biserică, știut fiind, că acestei biserici îi aparțin aproape la 2000 suflete. Nu știu cum sa-mi explice faptul acesta; eu care cunosc poporul acesta de un popor religios și iubitor de casa Domnului. Ar fi făcut o impresie foarte plăcută asupra străinilor, a vedea pe fiii grănițarilor de odinioară, în casa Domnului, cel puțin numai atâția, câți se obișnuiau a veni în Duminecile de peste an.

Semnul vremii sau alesul oilor dela Vinerea mare a fost cauza?

Îmi place a crede că cea din urmă!

În sf. biserică pentru ce nu a cântat corul cântărețului Giurgiu? Dacă coriștii nu s'au strâns, ce a fost cauza de nu am putut admira glasul d-lui Giurgiu, cu care l'a dăruit Dumnezeu? Că a fost ocupat, o credem, dar nu-l putem scuza! Iar de va fi la mijloc vre-o intrigă, o condamnă!

În sala expoziției, între lucrurile de mână, printre multe căsături și țesături frumoase, am observat și lucruri cu motive străine precum și din România. Eu știu că țărâna noastră nu se însuflește de pasările desemnate din fir, ci de alte motive frumoase, cari îi denotă o pricepere și o dexteritate cu mult mai mare. Căsăturile din România, expuse, au fost frumoase, dar expoziția din Orlat a fost o expoziție particulară a produselor orlățenești trebuia deci arătat numai lucru pur

orlățenească, care după cum s'ași văzut ocupă loc de frunte în ornamentica produselor de casă.

Păpușa costumată în portul dela Ocna, a făcut fală și laudă d-nei Ghișoiu și ocnăritelor, nici decât însă orlățenelor, cari aveau datoria a espune o păpușă în portul dela Orlat.

Sperăm în hărnicia d-nelor din Orlat, că vor pregăti una de aici înainte!

Copiii împodobiți cu fel de fel de haine străine, precum a fost unul cu fes turcesc iar altul cu o căciulă albă de formă rusească, precum și niște fetițe împodate cu prea multe mătăsuri, ne-a dat dovadă tristă, că în popor se vârbă pe încetul dragostea de portul străin și luxul, cel atât de dăunător nouă.

Trebuia atrasă atențiunea mamelor, asupra acestor rele, cari, poate, au făcut-o mai mult din nepricepere.

Disertația d-lui Dr. Prunaș, fiind de o însemnată mare și lucrată cu o cunoștință specială; tractând despre nutrirea pruncului din pantecele mamei sale până la desvoltarea de băiat, precum și despre morburile contagioase mai lățite, ar fi de dorit să se tipărească și împartă gratuit între mame. Păcat că, a fost predată afară în liber, în fața publicului ce n-ar fi încăput în sală; unde fiind frig n-a prea fost ascultată de mame după cum trebuia.

Părintele Scorobet, tractând despre »Evangelia prunciei« ne-a descoperit lucruri noi, luate dela popoare mai înainte ca noi. Il rugăm a continua cu generalizarea ideilor d-sale; dar într-un limbaj mai popular, ca să fie priceput de tot natul.

A fost o hotărâre greșită a pune taxe de intrare pentru cercetătorii expoziției. Și dacă s-a făcut pentru inteligenți, nu trebuia să se facă pentru țărâni, căci a fost contrar cuvintelor d-lui protopop Togan: »nu am venit să vă cerem ci am venit să vă dăm«!

Cine s-a ocupat cu firea țaranului nostru cătuși de puțin, va ști că, pentru orice să însuflețește acest țaran; numai să nu-i ceri nimica. Sunt un contrar hotărâri ori căror sarcini bănești; — fie ele ori cât de neînsemnate, când e vorba de luminarea lui.

Aceste ar fi observările mele, cari ori cât de neînsemnate s-ar părea, nu trebuie nesocotite în viitor. Le-am arătat nu ca să stric, ci ca să îndrept.

În ce privește așa zisa »partea bună« a expoziției, nu voi intra în amănunte; pentru că s-a dovedit de atâtea-ori că, conducătorii »Reuniunii de agricultură« din acest comitat nu sunt dornici de laude și eu altceva nu le-aș putea aduce decât laudă. Cum își împlinesc acești apostoli chemarea și programul vast ce și l-au ales, o știe toată suflarea românească.

Expoziția a fost una dintre cele mai reușite ce s'a ținut până acum. Prezența inteligenței din jur în frunte cu prim-pretorul Dregits a ridicat mult vaza.

Laudă tuturor!

De încheiere fac o propunere. Că se va accepta din partea celor de la centre, nu o pot ști! Și anume: cu orice ocaziune și orice societate când își face turneul apostolicesc pe sate, să împartă între popor în mod gratuit, cărți populare.

Nu zambi! — iubite cetățenile, — și nu te gândi numai decât la editorul cel ce nu dă gratuit. Putem împăca și pe editor și putem face și un lucru bun cu spese puțin și pe neștiute.

Ceece voi spune îi se va părea multora că e înșelătorie. Spre liniștire de clar, că, păcatele le iau asupra mea!

Și iată cum se putea face d. ex. asta la Orlat: la prânzul comun au luat parte vre-o 60—70 persoane, tot oameni cari fac parte din conducătorii poporului. Taxa a fost 2 cor. de persoană. Oare să se fi cerut 2'20 cor., care s-ar fi îndoit a nu lua parte din pricina celor 20 fileri? Și iată că, rezultă un venit de 12—14 cor. cu cari s-ar fi putut cumpăra 60—70 numeri din »Biblioteca Asociațiunii« sau altele. Sau alta: La inițiativa d-lui Tordășianu în Orlat s-a strâns dela cei de față la masa comună 130 cor. pentru înființarea unui fond, pentru ajutorarea femeilor lăuze și sărace. Oare nu s-ar fi putut trage din acele 20—30 cor. pentru cărțile date țaranilor?

Eu cred că, da! Și multe, multe căi ași mai putea arăta, toate conducătoare la scop; pentru că s-a dovedit că, țaranului nostru îi trebuie carte, dar carte pe nimica. Numai așa îl putem face să îndrăgească cartea și slova.

După cum am zis mai sus; prin observările mele nici prin gând nu-mi trece a subtrage din meritul cuiva. Raportorul

oficios va da fiecărui ceea ce i se cuvine! Iar senzual propunerii făcute, cred, fiecare îl înțelege. Cel ce susține contrarul, judece-mă naiv. Eu mă deoblig a cumpăra 50 exemplare din »biblioteca Asociațiunii« și a le împărți gratuit; — din toată sărăcia mea; dacă mi se va dovedi, că poporul nostru nu are lipsă de carte gratuită!

S-auzim de bine!

»Orlean«.

Dela »Asociațiunea pentru sprijinirea învăț. și sod. rom. meseriași din Brașov«.

Stipendii. »Asociațiunea pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români meseriași din Brașov« distribue cinci stipendii à 40 cor. pe anul 1909. La aceste stipendii pot compete ucenici meseriași români plasați la măestrul în Brașov. Cererile adresate comitetului, trebuiesc predate d-lui Ilie Savu, vice-președintele Asociațiunii, până inclusive 1/14 Noemvrie a. c.

— În legătură cu aceasta facem cunoscut tuturor membrilor, precum și tuturor meseriașilor români și sprijinitorilor cauzei acestora, că localul numitei Asociațiuni, dela 29 Sept. n. a. c. se află în strada Orfanilor Nr. 3 în curte la stânga. Acest local e deschis pentru on. public în fiecare Duminecă și la sărbători mai mari. Aici li-se dă ocazie, cu deosebire meseriașilor noștri, de a conveni în timpul lor liber, într'un local cinstit și puțin costisitor, unde le stă la dispoziție un cabinet de lectură cu gazete românești și o sală cu billiard, și suntem informați, că comitetul va lua și alte măsuri pentru a procura distracții plăcute măestrilor noștri și a introduce mai multă viață socială în cercul lor.

Ne place deci să credem, că aceștia vor ști aprecia și vor prefera acest local, ca loc de întrunire al lor, față de altele, unde nu numai că nu găsesc nici o recreație, nici trupească nici sufletească, iar își mai cheltuiesc și cei bănișori agonisiți cu atâta amar și trudă.

— Avizăm pe toți acei st. părinți, cari doresc să-și aplice copiii la vre-o meserie în Brașov prin intermedierea »Asociațiunii pentru sprijinirea învățăceilor și sod. rom. meseriași« de aici, că plasarea acestora o mijlocește și îngrijește d-l Ilie Savu, comerciant, Brașov. Deci ori-ce corespondență în cauză vor binevoi a o adresa acestui domn.

Jurământul recruților.

Luni, în 1 Nov. au făcut jurământul obișnuit recruții regimentelor de infanterie, artilerie, și husari, staționate în Brașov. Ceremonia religioasă a săvârșit-o părintele prot. N. Fizeștaru, iară bravul și dreptul căpitan d-l Sabin Patilija, a rostit următoarele cuvinte recruților:

Soldați!

Împodobți cu nobila îmbrăcăminte a luptătorilor, sunteți astăzi aci adunați.

În fața superiorilor și a camarazilor mai bătrâni, înaintea lui Dumnezeu și a stântului altar veți renoi jurământul de fidelitate steagului, după ce oțetării și preotului confesional va fi explicat marele înțeles al acestui sfânt jurământ.

Cu jurământul acesta ați intrat în armata glorioasă a patriei noastre, sunteți soldații Majestății Sale.

Cu acest jurământ luați însă asupra voastră laite datorii — cari culminează în aceea, că pentru apărarea patriei noastre în contra ori și cărui inimi, dururile și sângele să-l sacrificați.

Majestatea Sa Împăratul și Regale, patria, toată armata conțeseză în voi, când veți auzi strigătul de bătaie în sensul jurământului de astăzi, voi vă veți grăbi cu voios curajiu la steaguri, veți lupta cu bravură și bărbătește, precum a-tazi voi ați făgăduit, precum au făcut și strămoșii voștri în sute de bătălii și lupte, voi vă veți sacrifica cu bucurie sângele vostru, chiar și viața, spre folosul și prosperarea patriei noastre, pentru onoarea și fala armatei noastre.

Aceasta se așteaptă dela voi, aceasta deci veți întări-o prin un nou sfânt jurământ către Dumnezeu atotputernicul.

Agricultura în Danemarca și progresele ce-a făcut.

D-l Tisserand publică în Buletinul Oficiului informațiilor agricole un raport de cel mai mare interes asupra agriculturii Danemarcei și progresele ei, care cuprinde pe lângă documente foarte precise, vederi generale și învățături de o mare valoare.

Dăm aici după »Revista generală a științelor pure și aplicate« următoarele:

Danemarca este o țară mică: are o suprafață de 3.898.460 h. Ea corespunde cu 7,22% din suprafața teritorială a Franței; populația ei e de 2.558.919 locuitori, sau de 67 locuitori pe km. pătrat. Cât e de mică însă, Danemarca are un comerț internațional, care atinge aproape un miliard și jumătate de franci (1.474.175.000 franci, mijlocia dela 1901—1905). Marina ei comercială cuprinde 3.698 vapoare cu un tonaj de 416.315.

Agricultura este adevărata putere a Danemarcei.

Așa, această mică țară a găsit mijlocul să poată exporta în 1905:

29.421 cai, atât cât exportă Franța cuprinzând și catării;

122.696 capete de vite mari, de trei ori cât Franța (45.846); 110.490.000 kgr. carne proaspătă și de porc sărată; adică de 18 ori mai mult ca Franța;

79.400.000 kgr. de unt, de patru ori mai mult ca Franța;

și aproape un milion de ouă pe zi, pe când Francezii sunt tributari altor țări cu 128—130 milioane de ouă pe an.

Valoarea exportului acestor 5 articole a atins în 1905 suma de 451.347.000, iar în 1906 s'a ridicat la 474.600.000 franci. Nu este altă țară care relativ să întrețină atât de multe vite. Pe klm. p. Danemarca are 99 de capete de vite mari, în timp ce Franța n'are decât 54. Austria 55, Germania 70, Belgia 88 și Anglia 74.

Pentru a corăspunde întinderii producției animale, cultura daneză a luat o orientare și o activitate cu totul nouă. Lăsând la o parte smârcurile, bancurile de nisip, suprafața terenurilor arabile și a livezilor s'a mărit în 30 de ani cu 24% acoperind astăzi 86% din suprafața teritorială a Danemarcei.

În același timp agricultura daneză n'a stat pe loc; ea s'a îndreptat din ce în ce mai mult către cultura plantelor de nutreț cu întrebuințarea îngrășemintelor artificiale; și după d-l Tisserand, astăzi se poate zice, că mai mult de două părți din suprafața cultivată este consacrată producției livezilor artificiale pentru nutrirea animalelor. Această proporție merge crescând din an în an, în raport cu scăderea prețului cerealelor, a greutateii de a găsi lucrători și a marelui câștig ce-l dă producția laptelui și creșterea păsărilor.

Dar nu numai terenurile cultivate s'au mărit, ci toate felurile de culturi s'au sporit dela 1878 incoace. În deosebi produsele au câștigat mult în calitate, în urma alegerii pricepute a sămânțelor; așa că agricultura daneză, mulțumită tuturor acestor îmbunătățiri, a putut, cu toată recolta rea, nu numai să-și mențină producția sa anuală, dar încă să și-o sporească cu aproape 40 de milioane de franci în ultimii 20 de ani și s'a calculat că, dacă prețurile din 1878 s'ar fi menținut și astăzi, supraproducția actuală ar fi de 200 milioane de franci cel puțin. Producția totală mijlocie a tuturor recoltelor a fost în timpul celor din urmă 5 ani de 591 milioane de franci. Dar aceasta nu e tot. În timp ce aceste progrese se îndeplineau, condiția cultivatorilor da-

nezi se schimba făcându-se din ce în ce mai bună. Desvoltarea clasei țărănilor (Boender), despre care d-l Tisserand vorbise deja în studiile sale economice asupra Danemarcei, se urmă cu ardore.

Mulțămită prosperității și câștigului din ce în ce mai mare, țărăni au putut cu încetul, fără zguduirii și fără perturbații sociale, să devie proprietarii celor mai multe pământuri, pe care le aveau până aici cu embație, fie pentru totdeauna, fie pe cât trăiau ei și femeile lor plătind anual anume dări marilor proprietari. Ei au răscumpărat cu bani peșin, cu prețuri bune pentru marii proprietari și pentru mulțumirea tuturor, servituțile, poverile, zilele de lucru și darea în natură, la care erau obligați. Ei au devenit astfel liberi și neatârnați.

Lucrătorii rurali, cari erau legați de domeniile marilor proprietari sub denumirea de *husmen*, au participat și ei la această emancipare. Legați prin contracte anuale și supuși la aceleași sarcini ca și *boenderii*, *husmenii* și-au răscumpărat servituțile, dijmele și poverile ce le erau impuse; devenind proprietari liberi ai casei, pe care o locuiau și a câmpului legat de ea, ei au îngroșat clasa micilor țărani agricultori și n-au contribuit puțin la desvoltarea miraculoasă a agriculturii daneze.

Cum a ajuns Danemarca la însemnatele rezultate, pe care le-am arătat în trăsuri generale? Aceasta vom arăta-o în numărul viitor.

(Va urma).

Nasdrăvăni doftoricești.

— Pe unde te-ai mai pîmbat, bade Nicolae, vara asta cu mărfurile D-tale?

— Hei, Domnule profesor, uite am străbătut, ia, mai un sfert din țară și până sate și până cele orașe.

— Și agonisit-ai ceva, oare?

— Ce-o dat Dumnezău, mulțam sfinției sale și bogdaproste că o mers ghinișor, da am și văzut multe și de toate.

— Tocmai de aceia vream să stau de vorbă cu Dumneata, că te știu om umblat și luător de samă pe unde umblă, nu treci cu capu 'n sac ca alții.

— Păi, Domnule profesor, am fost scuturat de zeci de ori de jandarii ceia, că unii zicea că în năframele, iile, ștergarele ce aveam de vânzare ci-că-s micropi. Fi-le-ar de cap micropii, ce-or mai hi și aceia, că doar erau nouă, nouțe.

— D'apoi micropii, nu micropii, frate Nicolai, ci-că-s nice gângăni mici de nu le vezi cu ochii, care nasc boalele.

— D'apoi că straele ce le aveam de vânzare erau țesute de boreasa mea din fire nouă, nu erau doar vechituri din orașe să chie cu micropi de boale în ele.

— Ce te miri D-ta de straele D-tale și de jandarmi că te-au supărat, că doar p'ăici își și mai și. Iată ci-că doftorii cei mari de la București ar fi dat ordin ca crășmarii să nu mai vândă vin dulce, must, că aduce boale.

— Mare comedie. Păi doar mustul de poamă, strugure cum se zice prin Muntenia, e cel mai bun și sănătos, așa socot.

— Poate c-or hi socotind dâșii că bând omu mai mult, se umflă la burtă și-ți pasă. Ne poartă vezi grije ca să nu ne plesnească cingătorile.

— Păi așa e, și dacă omul mănâncă multă poamă, are să-l doară la burtă, dar ce, au să pună dâșii pândari să păsască

pe fie-care să nu mănânce de cât ce socotesc că nu le strică?

— Că chiar socotesc că la anul au să hotărască doftorii ceia de la serviciu sanitar că nu trebuie a mai mânca nici poamă și apoi nici alte fructe: mere, pere, că au microbi, ori ne vatămă.

— Și Doamne ferește, Domnule profesor, de ne-or ajunge, spune că și carnea, ouăle, mămăliga au micropi și ne-or opri a le mai mânca, așa că om ajunge a trăi nemâncăți până om păți ca măgaru țiganului, care a murit tocmai când se învătase a trăi nemâncat, că n'avea ce.

— Mai știu eu ce te-or trăsni prin cap.

— Hei, dar să-ți spui alte de prin țară. Un doftor a oprit vitele oamenilor să mai treacă prin gărlă că ci-că se balegă, ca vitele, de, și sânt necurate pe chicioare și spurcă apa, adică o umple de micropi. Fi-le-ar de cap micropii ceia, că hăde lighioi mai sânt.

— Zău, știi că-i cu haz porunca.

— Altu o oprit pe borese să se mai scalde sau să spele rufele în gărlă că ci-că umple gărla de micropi, și ele bietele tocmai voiau să scape de ei dându-i pe gărlă. Dar is supărate unele de ci-că-s în stare să dea pe gărlă pe doftor, de necaz că le oprește să nu dea micropii pe gărlă.

— Și tot ei cer oamenilor să fie curați și când colo nu-i lasă să se curățe. Doftorii ăștia sânt niște posnași în multe părți, de cum li da-o cu ei n-o nemerești.

— D'apoi că eu văz, Domnule profesor că de când s'o înmulțit doftorii prin sate s'o înmulțit și boalele de-i vai de lume.

— Să vede că se țin și boalele după doftori, cum se ține, vorba aceia, dracul după popa, că-i luptă între unii și alții și până acum nu s'o dovedit care-i mai tare.

— Și unde o să ajungem Domnule profesor, cu atâția doftori, jandari și tot felul de slujbași de nu poți nici să... scuichi că te-a și văzut.

— O să ajungem mai de grabă la putina cu argăsală, vorba aceia, frate Nicolai.

— Adică, cum vine vorba, la țintirim.

— Păi cam așa, bade Nicolai. Și când ne-om mai întâlni, să-mi mai povestești câte ceva de prin țară, că ci-că nu știe mult cine învăță mult, ci cela care umblă și vede multe.

— Da încă și Dumneata le înțelege să mi le explici frumos, că uite vorba Grecului: a ma înțelego, da nu ma pritepo, la cele câte le văz și le auz.

— De asta chii pe pace și să ne întâlnim sănătoși bade Nicolai.

(„Gaz. Țăr.")

MULTE ȘI DE TOATE.

— Napoleon costumat. —

De curând au apărut memoriile lui Constant, fostul camelier al lui Napoleon I. În aceste memorii sunt și câteva anecdote foarte draguțe din viața marelui împărat. Iată una:

O dată s-a decis Napoleon să meargă la balul costumat al ambasadorului italian. Dimineața, scrie Constant, mă chemă împăratul și îmi ordonă să-i prepar două costume complete. Am ascultat, iar seara pornirăm la d-l Marescaldi. Luai un domino negru și am îmbrăcat pe împărat după cum m-am priceput. Totul mergea de minune; împăratul se schimbase cu totul. Dar de abia a apărut în sala balului, când fu de toți recunoscut. El se adresează unei măști, cu mâinile la spate, după cum obiinuși; vrea să înjghebeze o mică intrigă, dar la primul cuvânt, pe care îl pronunță i se răspunde cu »Majestate«. Supărat mi se adresează: »Ai avut dreptate Constant, m-au recunoscut imediat. Adu-mi alte ghete și un alt costum«. Am făcut întocmai și i-am reco-

mandat să nu-și mai pue mâinile la spate, dar de abia apărui în sală, când se apropie de el o damă, zicându-i: »Majestate, ești recunoscut«. Ținuse din nou mâinile la spate. Veni încă o dată la mine și luă un al treilea costum. De astă dată intră în sală ca într-o casarmă, încrunțat și dând pe toți la o parte din drum; totuși îi șoptiră iarăși în ureche: »Majestatea e recunoscută«. Nouă consternare, nou schimb de costume, același rezultat. Napoleon se hotărî atunci să părăsească palatul ambasadei; împăratul era convins, că nu se poate preface și că ori-ce costum ar avea totuși va fi cunoscut.

Amazoanele circasiene.

Țara legendară a amazoanelor, Georgia din Caucas, e și azi încă considerată ca patria femeilor frumoase. Bărbații din Georgia, Circasienei, sunt ce e drept un popor sălbatic, crud, războinic, care a cauzat guvernului rusesc multe greutăți, totuși — fapt remarcabil — femeile n-au nimic din sângele sălbatec al bărbaților lor, ci trăiesc exclusiv numai pentru cultivarea frumsetei, cu cari le-a înzestrat atât de darnic natura. Anual se vând ca sclave cu miile Circasienele tinere, transportându-se la Constantinopol, Smyrna și Salonic, ba chiar Bagdad, Tes și Mecca.

Și în vederea acestui negociu, părinții își prepară fiecele, dându-și osteneala din primii ani să scoată în evidență frumusețea fetei prin mijloacele cele mai diferite. Corpul e fricționat zilnic cu uloi și alte esențe, pentru ca să primească o culoare strălucitoare, albă. Ungھیile mâinilor și picioarelor și părul sunt foarte grijite. Sub pleoapele tinerei fete se injectează chiar substanțe secrete, pentru ca să-i mărească pupila, împrumutându-i o privire înfocată.

Dar »educația« Circasienei nu e încă terminată. O instruesc în vioară și jocul de chitară, trebuie să cunoască dansurile țării sale și a țărilor apusene — într-un cuvânt ea va ști să-și distreze viitorul stăpân în toate modurile posibile. De aceea târguiala este foarte anevoioasă, căci părinții caută să-și vândă pe ficea lor cu un preț cât se poate de ridicat. Dacă Circasiiana nu e vândută ca sclavă, atunci ea se mărită în țară. Într-una din dimineți apare din satul învecinat un Circasian tânăr și o răpește din casa părintească. De obicei însă ea trăiește puțin timp împreună cu bărbatul ei, căci acesta, plictisit, opărăsește; atunci ea se înapoiază la părinți. Dar nu stă mult, căci un altul o răpește iar. Astfel se repetă lucrul de mai multe ori, pânăce în sfârșit cei doi tovarăși se potrivesc și rămân împreună.

Norocul e orb.

Nu totdeauna soartea inventatorilor e fericită, ci mulți mor în mizerie. Sunt unii însă cari adună averi imense, cu lucruri de nimic.

Individul căruia, cel dintâi, i-a dat prin gând să pună o bucătică de gumă la capătul unui creion, a câștigat 500.000 de franci. Samuel Fox, care a înlocuit balenele umbrelor cu metal, a adunat 6 milioane. Ideia potcoavei la tocurile ghetelor a adus inventatorului ei 15 milioane. Inventatorul patinelor pe roate, care a trăit ani întregi din mila trecătorilor pe piața Concordiei, la Paris, a lăsat la moartea sa trei sau patru milioane.

Femeile cărei națiuni sunt mai risipitoare ?

Sunt toate femeile risipitoare? Cei mai mulți bărbați vor răspunde la această întrebare cu »da« mai cu seamă luând în considerare sumele de bani — uriașe câte odată — ce le întrebuințează femeile lor pentru toaleta. Sunt însă totuși și excepțiuni cari ies mai ușor la iveală când e vorba nu de câte-va femei, ci de femeile unei națiuni întregi. Iată ce s'a constatat în ce privește bugetul pentru toalete la femeile diferitelor națiuni:

Cele mai mari sume pentru toalete le cheltuiește Engleza. Deși o vezi pe stradă foarte simplu îmbrăcată, toaleta aceea simplă costă de cele mai multe ori sume enorme. Pe lângă toaleta de stradă nu trebuie uitate însă nici toaletele de societate, la cari Engleza ține mai mult decât toate femeile altor națiuni. În al doilea rând vine Americană, care cheltuiește sume enorme pentru pălării și giuvaericele. Urmează apoi Iaponeza. S'ar crede că femeia japoneză cheltuiește puțin pentru toaleta sa, dar ne înșelăm, pentrucă toaleta unei Iaponeze de cele mai multe ori sunt cu mai scumpe și mai luxoase decât a unei dame europene. Fiecare Iaponeză din societatea mai bună trebuie să dispună de piepteni cu pietrișcumpe, un orologiu și un șal elegant, cari la oaltă, cu toaleta, costă cam 2000 coroane. Mai puțin decât s'ar crede cheltuiesc Francezele. Aproape fiecare din ele își lucră singură o parte din toaletă. După Franceze urmează Germanele, Olandezele, Șvedienele, Danezele și mai puțin decât toate cheltuiesc femeile ruse și Românele (?)

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Ram.

Redactor respons.: Dr. Sever Dan.

Câte-va cuvinte

asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată — că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești s'nt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebuie să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără șifal și cu încredere neozururile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va îneca existența boalelor secrete.

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curată, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de bătă, chinurile sufletești i-se liniște-sc.

Fără conturbarea ocupațiilor dălice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda lui proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, boalele de țevă bășică, nervi și șira spinărei, începutul și dezvoltarea unei mîmii, urmările onanieirei ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fie caruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. până la 5 ore p. m., (Duminea până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital specialist. Budapesta, VI., Rákóczi-ut 10

Vineri, o mare și senzațională.

I.
Wanyek (polon.) contra Albert, Sturm, (german.)

II.
Continuarea luptei dintre:
Nagy Sandor (maghiar.) contra Paul le Boucher, (frances.)

III.
Mare luptă decisivă fără termin între
Jack Gotsch (măestru mondial) (din America.)
contra Emil Peyruse, (Leul din Valeuzia.)

Circus Stuzbart în Hala festivă.

Astăzi și în fie-care zi **lupte internaționale** pentru premiul de 4000 cor.

la care concurează cei mai renumiți luptători din lume.

"BRĂȘOVEANA"

reuniune de păstrare și împrumut, Brașov.

Extrasul Conturilor
pentru timpul din 1 Ianuarie până la 30 Septembrie 1909.

	DEBIT.	CREDIT.
Co. Cassa	K 1237703 28	K 1232474 72
" Rimese	" 908001 85	" 488286 85
" Mize	" 50 —	" 54012 12
" Depuneri	" 145463 02	" 396286 63
" Escont	" 134 —	" 23902 71
" Spese	" 1031 93	" 188 89
" Commercialbank	" 139497 27	" 132430 —
" Asociațiunea de păș.	" 1397 94	" — —
" Lombard	" 14127 —	" 4892 —
" Mobiliar	" 3519 77	" — —
" Interese	" 232 22	" 901 83
" Reescont	" 224734 —	" 354648 80
" Sparkassa	" 13 45	" — —
" Interese—Depuneri	" 4651 58	" — —
" Prov. Taxe & Comp.	" — —	" 1092 58
" Fondul de rezervă	" — —	" 2012 02
" Dividență	" 883 70	" 1366 38
" Tantiemă	" 1111 13	" 1358 91
" Remunerațiuni	" 2580 —	" 1500 —
" Cupoane	" 15 —	" 45 86
" Dare	" 1064 06	" — —
" Efecte	" 2148 27	" — —
" Taxe dela membrii	" — —	" 16 —
" Debitori Temporal.	" 218 54	" 141 88
" Interese — Reescont	" 6262 17	" — —
" Contrib. pentru scopuri filan.	" — —	" 277 78
" Interese — Lombard	" — —	" 158 67
" Salare	" 420 —	" — —
" Chirie	" 600 —	" — —
" Nationalbank	" 17539 16	" 17250 —
K 2713274 68	K 2713274 68	

Brașov, 20 Septembrie 1909.

Arsenie Vlaicu,
director.

George Ciurcu,
contabil.

Vasile Literat,
cassier.

"ECONOMUL"

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni.
Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Veselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludoșul de Mureș, Panticeu, expozitură în Aiud.

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în 4000 acțiuni
K. 400.000
" Fonduri de rezervă " 250.000
" Fonduri culturale și de binefacere " 15.000
" Depuneri spre fructificare circa " 1.500.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 4 1/2% și cu 5%, iar la suma peste 10.000 cor. și dela corporațiuni culturale sau filantropice cu condițiuni excepțional favorabile.

Escomtează cambii cu cel puțin două subscrieri;

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară cu 7% și 8%; Acordă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.

Acordă împrumuturi de Cont-curent cu acoperire de hârtii de valoare notate la bursă cu 6% și 7%;

"Economul" ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de aceea s'au fă ut la Gilău, Feneș, Sălciaua, Tic, Berind.

"Econumul" mijlocește cele mai bune asigurări pe viață și contra focului.

Președinte: Vicepreședinte:
Dr. Isidor Marcu. Ioan Nestor de Desmir,
Dir. executiv:
Dr. Amos Frâncu.

Membrii în Direcțiune: Dr. Elie Dăianu, Ladisiau Papp, Ștefan Havași, Dr. Romulus Marcu, Iunio Br Hodoș, Dr. Coriolan Pop. Jurisconsult: Dr. Victor Poruțiu, avocat.

M. Nr. 17839—1909.

BCU Publicațiune.

Fiind gata consemnările despre taxele prescise și impuse pentru canalisațiune, anume: 1% taxa fundamentală și 2% taxa pentru folosirea canalelor, cari în senzul §. 17 al statutului de canalisațiune sunt a se plăti de acei proprietari de case și de terenuri, a căror realități se află în vre-una din stradele sau din căile, în care canalisațiunea orășenească este gata și predată folosinței, și fiind acesta liste espuse spre esaminare publică în localul oficiului de dare orășenesc în tot timpul dela 5 Novembre 1909 până la 15 Novembre 1909, se face cunoscut:

1. După chiria, sau după venitul catastral curat al a-elor realități cari se află în Strada Prundului sub Nr. 1—53 și 2—20, în piața prundului sub Nr. 2, 3, 5, 6, 7, 17, 18 și 19, în șirul bisericii sub Nr. 4, 5 și 6, în strada cimitierilor sub Nr. 1—3 și 2—16, în strada căpitanului sub Nr. 3—19 și 6—22 și în strada Pe Tocile Nr. 17—31 și 20—38, este a se plăti la oficiul de dare orășenesc dela 1 Sept. a anului 1909 până la 31 Decembrie 1909 până cel mult la 1 Decembrie a. c. 3% drept taxă fundamentală și taxa de folosire a canalelor.

2. Reclamațiuni în contra mărimii taxelor prescise se pot preda în scris la Magistratul orășenesc până în 10 Novembre 1909.

Brassó, în 28 Octombrie 1909.
(765,1—1) Magistratul orășenesc.

Abonamente la
"Gazeta Transilvaniei"
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.

Pentru Copii și Adulți.



Un mijloc de nutriție excelent pentru Copii sănătoși, debili, rămași îndărăt în dezvoltare de ori și ce etate. Întărește musculatura și e un medicament ca nici un altul contra diarei, vomărei și catarului de mațe etc.
"Der Säugling" broșura instructivă se capătă gratis în locurile de vânzare a făinei sau la R. KUFKE, Wien I.

Concurs.
Pentru postul al II-lea de învățător la școala confes. gr. cat. din Rodna-veche (Óradna) cu salariu 1000 coroane. Terminul e de 21 Nov. 1909. Rodna-veche, la 1 Nov. 1909.
Președintele: Dani a Malaiu. Secretarul: Gavril Pop.
(768,1—1)

Pene de gâscă
ieftine, din Boemia, pentru umplut perină,
5 Kilo nou curățite Cor. 9-60, mai bune Cor. 12.—, fulgi albi Cor. 18—24, fulgi ca zăpada Cor. 30—36. Se trimite franco cu rambursă. Se primește îndărăt s'eu se schimbă ce nu convine cu rebonificarea portului postal.
BENEDICT SACHSEL, Lobes 357 Post Pilsen, (3-6.) Böhmen

Cursul la bursa din Viena.
Din 3 Noembrie n. 1909.

Renta ung. de aur 4%	112 65
Renta de coroane ung. 4%	91 60
Imp. câșt. fer. ung. în aur 3 1/2%	81 75
Imp. câșt. fer. ung. în argint 4%	92 25
Bonuri rurale croate-slavone	94 —
Imp. ang. cu premi	2 2 —
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	144 60
Renta de hârtie austr. 4 1/2%	94 80
Renta de argint austr. 4 1/2%	94 70
Renta de aur austr. 4%	116 45
Renta de coroane austr. 4%	94 70
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84 35
Losuri dia 1860	164 25
Acțiunile de-ale Băncii ung. de credit	772.—
Acțiunile de-ale Băncii austr. de credit	658.75
Acțiunile de-ale Băncii austro-ung.	1768.—
Napoleondori.	1911
Mărci imperiale germane	117.67 1/2
London vista	240 90
Paris vista	95 55
Neto italiene.	94 96

Cursul pietei Brașov.
Din 4 Noembrie n. 1909.

Bancnote rom. Cump.	18 86	Vend. 18 92
Argint român	18 70	18 90
Lire turcești	21 50	21 60
Mon. franc. Albine 5%	100.—	101.—
Rente Rusești	254.—	256.—

Cărămizi și țigle
se află în magazinul nostru din Bistrița, piața cailor Nr. 9, cu următoarele prețuri:
o mie de cărămizi { în magazin . . . 28 C.
 în wagon la gara din Bistrița . . . 34 C.
o mii de țigle (șirepuri) { în magazin . . . 15 C.
 în wagon la gara din Bistrița . . . 16 C. 40 f.
Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din ve-titul lut mălos ce se află în Bistrița.
Comandele cu calea ferată se efectuează prompt. Prețul se rambursează, dacă nu se statorcesc altcum condițiile de livrare.
Probe la cerere se trimit.
Societatea acționară de cărămidărie
în Bistrița (Besztetozs).
(708,15—20.)

Prețurile cerealelor din piața Brașov.
Din 29 Octombrie 1909

Măsura sau greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	ș.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	23	—
"	Grâu mijlociu	22	—
"	Grâu mai slab	21	—
"	Grâu amestecat	18	—
"	Săcară frumoasă.	14	—
"	Săcară mijlocie.	13	—
"	Orz frumos	9	—
"	Orz mijlociu	8	—
"	Ovăș frumos.	7	—
"	Ovăș mijlociu	6	—
"	Cucuruz	12	—
"	Mălaiu (meiu)	11	—
"	Mazăre.	22	—
"	Lințe	22	—
"	Fasole	18	—
"	Sămânță de in	20	—
"	Sămânță de cânepă	18	—
"	Cartofi.	4	—
"	Măzărliche.	—	—
1 kila	Carne de vită	1	08
"	Carne de porc	1	52
"	Carne de berbec	—	72
100 kil	Său de vită proaspăt	40	—
"	Său de vită tobit	62	—

Institut indigen. Banca de asigurare
"TRANSILVANIA"
din Sibiu
intemeiată la anul 1868
în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:
contra pericolului de incendiu și exploziune, edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.
asupra vieții omului
în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.
Asigurări populare fără cercetare medicală.
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.
Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.** Capital asigurat asupra vieții: **9,882.454 coroane.**
Dela întemeiere institutul a solvit:
pentru despăg. de incendii **4,484,278 83 c.** pt. capitale asig. pe viață **4,028,113 12 c.**
Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etajul I. curtea I, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Cumpărați cel mai frumos și cel mai bogat calendar românesc dela noi

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN”

pe anul 1910. Se estinde pe 196 pagini, împodobite cu 80 de chipuri.

Învălițoarea este de toată frumsețea, lucrată de renumitul desemnator român din București: Domnul Ari Murnu.

Cuprinsul Calendarului :

1. Cronologia anului. Cele 12 luni împodobite cu motive românești admirabile lucrare de d-l A. Murnu. 2. Semnele cerești. 3. Regentul anului. 4. Semnele cronologice ale anului 1910. 5. Zile schimbătoare peste an. 6. Sărbători impuse de lege. 7. Posturile. 8. Deslegarea posturilor. 9. Intuneceimi. 10. Zodiile. 11. Anotimpurile. 12. Călimarul jidovesc. 13. Călimarul economic pe 1910. 14. Prevestiri. 15. Timpul vânătorului. 16. Domnitorii Ungariei. 17. Valoarea banilor, explicație folositoare pentru cei ce călătoresc în străinătate. 18. Cursul lunei în anul 1910. 19. Când fată vitele? 20. Poșta. 21. Călătoria cu trenul. 22. Europa. Deschiderea fiecărei țări cu toate amănuntele, după datele oficiale din anul 1908. 22. America. 23. Tabela de a sootti cametele după 1 an, 1 lună, sau 1 zi. 24. Catalogul advocaților români din Ungaria. Dăm în ordine alfabetică toate orașele în cari locuiesc advocați români. 25. Datoriile Ungariei dela anul 1868—1900. — **Partea literară :** 26. În pragul libertății (amintiri din temnița Segedinului) de Gh. Stoica. 27. Sfânta muncă (poezie) de A. Vlăduț. 28. La badea George de D. Birăuțu. 29. Apexarea Bosniei și Herțegovinei cu un chip. 30. Centenarul nasterii lui Șaguna cu fotografia marelui arhiepiscop. 31. Serbarea din Chizeni cu două chipuri. 32. Bărbați mari ai României cu mai multe fotografii. 33. Trei luptători cu fotografia d-lui Rusu-Sirianu, D. Birăuțu și Gh. Stoica. 33. *Viața și obiceiurile Românilor emigrați în America Nordică.* Acest articol scris de confratele nostru I. Terigariu ne dă un chip real despre starea fraților noștri emigrați de aici în America (cu două chipuri). 34. Morții noștri. 35. Din minunățiile

zilelor noastre. Un articol interesant în care ne ocupăm cu tot ce s'a inventat nou pe rotogolul pământului în cursul anului 1909 cu o mulțime de chipuri. 36. Incasarea mecanică a banilor în America cu 3 chipuri. 37. Forma pământului. 38. Cutremurul din Messina. Descrierea amănunțită a miciei orașului din Sicilia cu 3 chipuri. 39. Timpul. Dovedirea faptului că ceasurile nu arată egal timpul în diferite țări cu un chip. 40. Ravașul anului dela 1 Octombrie 1908 până la 1 Octombrie 1909. 41. Puterea armată a țării. 42. Populația pământului. 43. Consemnarea târgurilor din Ungaria, Ardeal și Bănat. Consemnarea târgurilor e făcută în modul cel mai exact după datele cele mai noi. ::

Dintre ilustrațiile călimarului înșirăm : Fotografia Ven. d n George Pop de Băsești, preș. partidului național român. D-l dr. Teodor Mihaili cu doamna. Oaspetii cari au luat parte la depunerea pietrei fundamentale a bisericii din Chizeni. D-l deputat Dr. T. Mihaili, preș. clubului deputaților naționali ținându-și derea de seamă în Ileana-mare. Biserica gr. or. rom. din Cacova (Bănat). Bărbații mari ai României: Alexandru Ioan Cuza, Dimitrie Sturza, D. Spiru Haret, Emil Costinescu, V. G. Morțun, Barbu Ștefan Delavrancea. Doamna Vlad și mama d-lui deputat Dr. A. Vlad însoțite de doamnele din Orăștie la plecarea doamnei Vlad la temniță. Trei luptători: D-l I. R. Șirianu, D. Birăuțu, G. Stoica. Un grup de Români, cari trăiesc azi în America. Membrii soc. „Bănățanul” din Philadelphia Pa, cari au predat piesa teatrală „Nunta țărănească”. ::

Pretul unui exemplar 40 fileri, portu-postal e 10 fileri. Aceia, cari cumpără cu bani gata spre vânzare dela 15 calendare în sus le dăm bucata cu 14 cruceri adecă (28 fileri). Poșta o plătește fusă celce comandă și anume: 72 fileri pentru 25 calendare. Douăzeci și cinci calendare cu poșta cu tot costă 7 coroare 72 fileri.

În curând va apare și calendarul umoristic „CUCU” și calendarul „FOI ILUSTRATE”.

Comandele să se facă la Adm. „POPORUL ROMÂN”, Budapest, István út 11.

(769,1-7.)



Încălțăminte de fată fine
GHETE

original americane pentru Dame, Domni și Copii.

Papuci albi de atlas.	Cisme de lucru.	Ghete cu șinoare.
Papuci albi	Cisme Halina	Ghete cu nasturi.
Papuci de dans.	Cisme de vânat.	Ghete cu zug.
Papuci de gimnastică	Cisme de călărit.	Ghete de volajlu.
Papuci călduroși	Gamasse.	
Papuci de postav.	Galeci.	

pentru Dame, Domni și Copii.
Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte. — Mare asortiment
Fason modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Prețuri ieftine.
Strada Vămii nr. 36, (vis à-vis de Cafoneaua Transilvania).

Antreprize de pompe funebre
E. Tutsek.
Brașov, Strada Porții Nr. 3.
vis-à-vis de Băcănia Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, aședământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetice, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprieă a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununii pentru monumente și plăntici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vânet, pentru copii, precum și cioclii.

Comandele întregi se escută **prompt și ieftin,** i au asupra-mi și **transporturi de morți în străinătate.**

La casuri de morțe a se adresa la
E. Tutsek.

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté escuta ori-ce comande cu promptitudine și acuratețã, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR ARGINT SI COLORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.
CARTI DE ȘTIINȚA, LITERATURĂ și DIDACTICE	BILANȚURI. Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori. Couverts, în toată mărimea.
STATUTE.	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE de HOTELURI și RESTAURANTE.
FOI PERIODICE.	PREȚURI-CURENTE și DIVERSE
BILETE DE VISITĂ DIVERSE FORMATE.	BILETE DE ÎNMORMENTARI.
PROGRAME ELEGANTE.	
BILETE DE LOGODNĂ și DE NUNȚĂ DEPA DORINȚĂ și ÎN COLORI.	
ANUNȚURI.	

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etajul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la
Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

„Gazete Transilvaniei” cu numărul a 10 fileri se vinde la zăcaful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudlof și la Eremias Nepoții.